

Załącznik

do Uchwały Nr _____ Zarządu Powiatu w Suwałkach z dnia _____ r.

Program rozwoju sieci dróg powiatowych Powiatu Suwalskiego na lata 2016 - 2025

Suwałki, luty 2016 r.

Spis treści

Cel opracowania	4
Położenie i charakterystyka powiatu suwalskiego	5
Położenie i podział administracyjny	5
Demografia	7
Potencjał turystyczny i oddziaływanie infrastruktury turystycznej na drogowy układ komunikacyjny w powiecie suwalskim	9
Najcenniejsze obszary chronione powiatu suwalskiego	9
Główne szlaki rowerowe powiatu suwalskiego	12
Turystyczne szlaki samochodowe	13
Szlaki kajakowe	14
Szlaki piesze	14
Komunikacja i oznakowanie	14
Drogi powiatowe łączące istotne atrakcje turystyczne w powiecie suwalskim	15
Rolnictwo i przemysł	16
Zarządzanie drogami powiatowymi w Powiecie Suwalskim	18
Wykaz dróg powiatowych	19
Powiązania komunikacyjne powiatu suwalskiego z sąsiednimi powiatami	22
Powiatowy układ komunikacyjny w poszczególnych gminach Powiatu Suwalskiego	24
Gmina Bakalarzewo	24
Gmina Filipów	25
Gmina Jeleniewo	26
Gmina Przerośl	26
Gmina Raczki	27
Gmina Rutka-Tartak	27
Gmina Suwałki	27
Gmina Szypliszki	28
Gmina Wizajny	29
Infrastruktura związana z drogami przy drogach powiatowych	29
Obiekty mostowe	29
Przepusty	30
Chodniki	31
Ścieżki rowerowe	32
Przejazdy kolejowe	32
Nakłady inwestycyjne i pozainwestycyjne Powiatu Suwalskiego w latach 2010 - 2015	32
Bezpieczeństwo na drogach powiatu suwalskiego	33

Priorytety inwestycyjne w zakresie sieci transportowej Powiatu Suwalskiego	37
Wykaz priorytetowych inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego	38
Wykaz inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego z przygotowaną dokumentacją techniczną	40
Wykaz priorytetowych inwestycji mostowych Powiatu Suwalskiego	40
Inwestycje mostowe Powiatu Suwalskiego z przygotowaną dokumentacją techniczną.	41
Podsumowanie	42

Cel opracowania

Dokument został opracowany w związku z art. 20 pkt. 1 oraz art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 460 z późn. zm.) w celu określenia kierunków działania dla poprawy stanu technicznego dróg powiatowych powiatu suwalskiego i znajdujących się w ich ciągach obiektów inżynierskich.

Plan rozwoju sieci dróg powiatowych Powiatu Suwalskiego na lata 2016 – 2025 jest dokumentem mającym na celu określenie kierunków rozwoju i utrzymania sieci drogowej.

Rosnące wymagania użytkowników dróg pod względem standardu i bezpieczeństwa ruchu drogowego generują konieczność wypracowania priorytetów i harmonogramu modernizacji dróg powiatowych. Drogi lokalne pełnią ważną rolę w codziennym życiu mieszkańców, zwłaszcza prowadzących działalność gospodarczą czy rolniczą. W ich działalności drogi powiatowe są ważniejsze niż drogi krajowe czy ekspresowe, z których korzystają sporadycznie.

Powiat ze szczególną uwagą podchodzi do kwestii rozwoju sieci transportowej, jednak stosunek potrzeb inwestycyjnych (remonty, modernizacje) do możliwości finansowych jest niezadawalający. Niewystarczająca ilość środków własnych na ich utrzymanie, modernizację i rozbudowę, może stanowić barierę rozwoju powiatu, zwłaszcza turystyki i przedsiębiorczości.

Celem nadrzędnym jest:

Poprawa układu komunikacyjnego i stanu technicznego dróg powiatowych w celu podniesienia bezpieczeństwa uczestników ruchu, poprawy dostępności i umożliwienia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu suwalskiego.

Niniejsze opracowanie stanowi dokument planistyczny wyznaczający priorytetowe działania w zakresie poprawy infrastruktury drogowej na poziomie powiatu.

Położenie i charakterystyka powiatu suwalskiego

Położenie i podział administracyjny

Powiat suwalski położony jest w północno-wschodniej części kraju, w województwie podlaskim. Odcinek 40 km granicy powiatu na północy stanowi granica państwa z Republiką Litewską. Na zachodzie powiat graniczy z województwem warmińsko – mazurskim, a na południu i wschodzie – z powiatem augustowskim i sejneńskim (województwo podlaskie). W południowej części powiatu powiat suwalski graniczy z Suwałkami - miastem na prawach Powiatu.

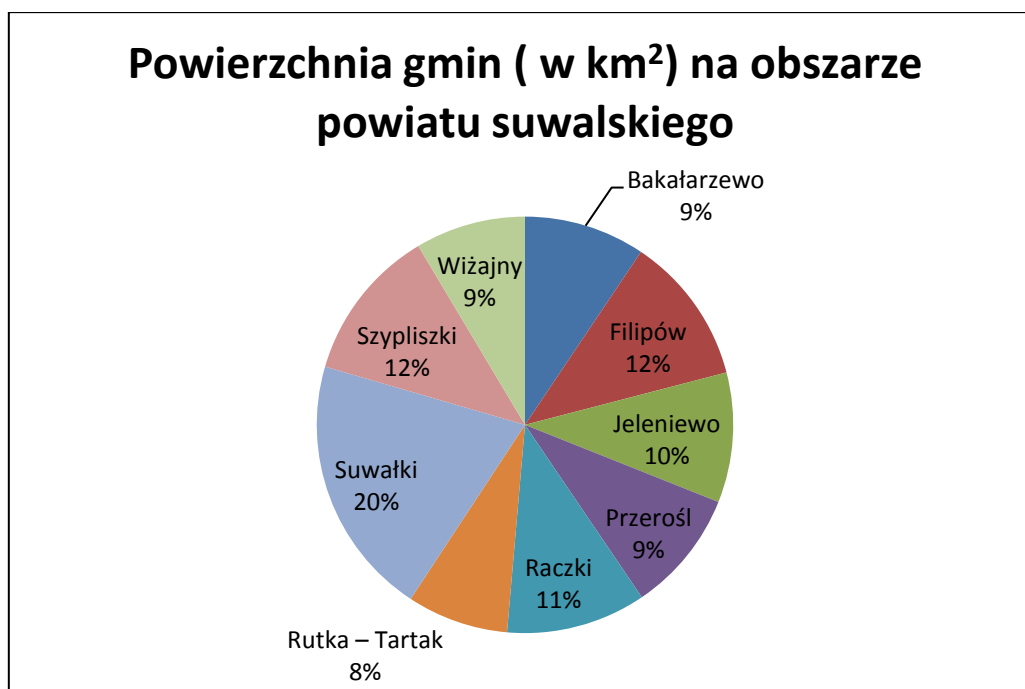
Powierzchnia powiatu suwalskiego wynosi 1307 km², co stanowi ok. 6,5% powierzchni województwa (9 miejsce). Terytorialnie powiat dzieli się na 9 gmin wiejskich: Bakalarzewo, Filipów, Jeleniewo, Przerośl, Raczki, Rutka-Tartak, Suwałki, Szypliszki i Wizajny.

Tabela 1 - Rozkład terytorialny gmin w powiecie suwalskim

Wyszczególnienie	Powierzchnia /km ² /	Miejscowości
Województwo	20 180	3 947
Powiat – ogółem w tym gminy:	1 307	324
Bakalarzewo	123	33
Filipów	151	28
Jeleniewo	132	33
Przerośl	124	24
Raczki	142	36
Rutka – Tartak	103	24
Suwałki	265	56
Szypliszki	156	52
Wizajny	112	40

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2015, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Białystok 2015

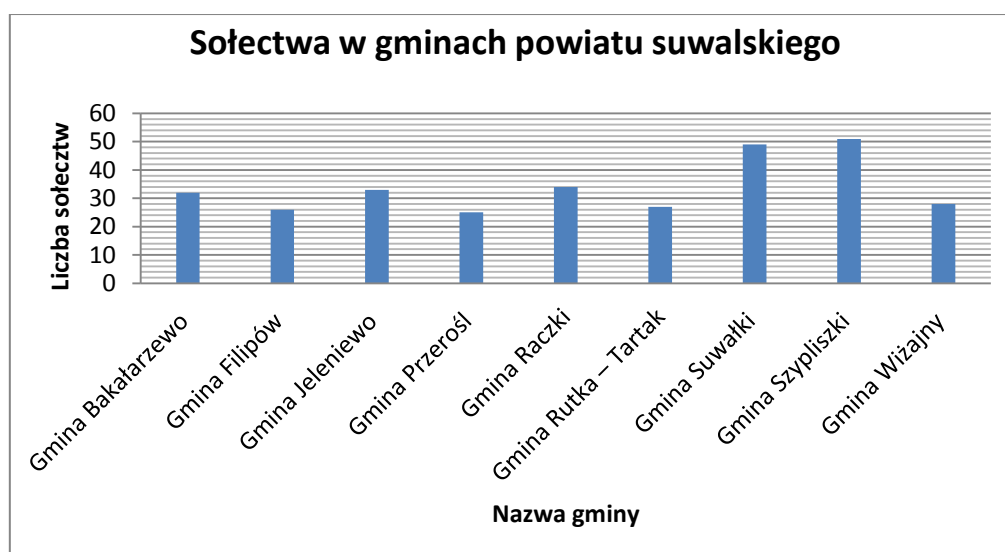
Wykres 1 - Powierzchnia gmin (w km²) na obszarze powiatu suwalskiego

Wszystkie gminy liczą łącznie 305 sołectw, z czego na terenie :

- Gminy Bakałarzewo - 32 sołectwa
- Gminy Filipów - 26 sołectw
- Gminy Jeleniewo - 33 sołectwa
- Gminy Przerośl - 25 sołectw
- Gminy Raczkki - 34 sołectwa
- Gminy Rutka – Tartak - 27 sołectw
- Gminy Suwałki - 49 sołectw
- Gminy Szypliszki - 51 sołectw
- Gminy Wizajny - 28 sołectw

Wykres 2 - Sołectwa w gminach powiatu suwalskiego

Źródło danych : www.stat.gov.pl - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015. Ostatnie publikowane dane.

Demografia

Powiat suwalski na dzień 31.12.2014 zamieszkiwało 35.929 osób. Stanowi to niespełna 3% ludności województwa podlaskiego. Od 1999 roku do końca 2014 r. zaludnienie powiatu zwiększyło się o 37 osób, z 35.892 w 1999 r. Sytuacja demograficzna spowodowana jest odpływem ludności do ośrodków miejskich oraz spadkiem przyrostu naturalnego. Przyrost ludności to w głównej mierze przyrost naturalny, na poziomie 31 osób rocznie. Ten poziom przyrostu naturalnego utrzymuje się od kilku lat. Wiąże się z tym także proces starzenia się ludności wiejskiej.

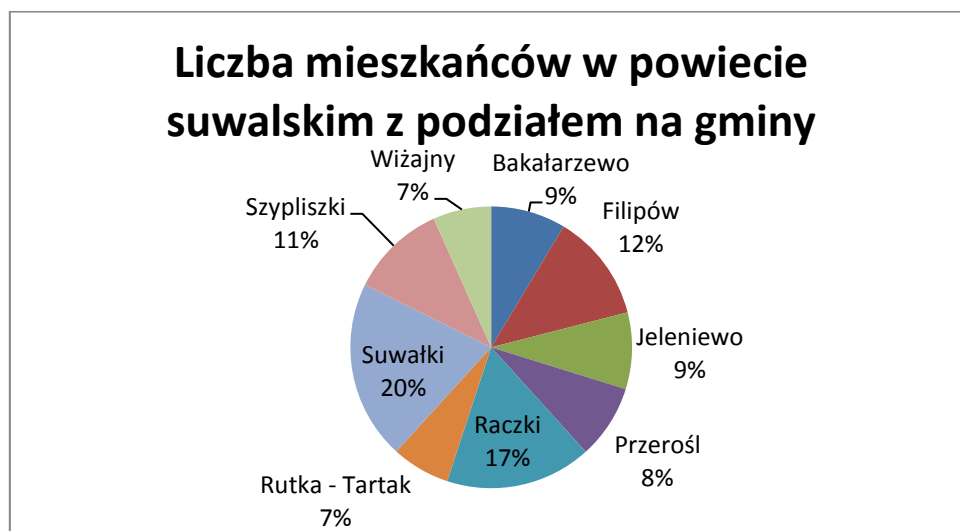
Gminy z największą ilością mieszkańców to: Raczki, Suwałki i Filipów, z najmniejszą natomiast – gminy: Rutka-Tartak i Wiżajny. Szczegółowe informacje na temat ludności powiatu suwalskiego prezentuje Tabela Nr 2.

Tabela 2 - Rozkład mieszkańców Powiatu Suwalskiego w poszczególnych gminach

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców ogółem	w tym kobiet	w tym mężczyzn
1	Bakałarzewo	3092	1500	1592
2	Filipów	4454	2153	2301
3	Jeleniewo	3160	1514	1646
4	Przerośl	3049	1485	1564
5	Raczki	6027	2975	3052
6	Rutka - Tartak	2409	1184	1225
7	Suwałki	7388	3637	3751
8	Szypliszki	3949	1932	2017
9	Wiżajny	2401	1167	1234

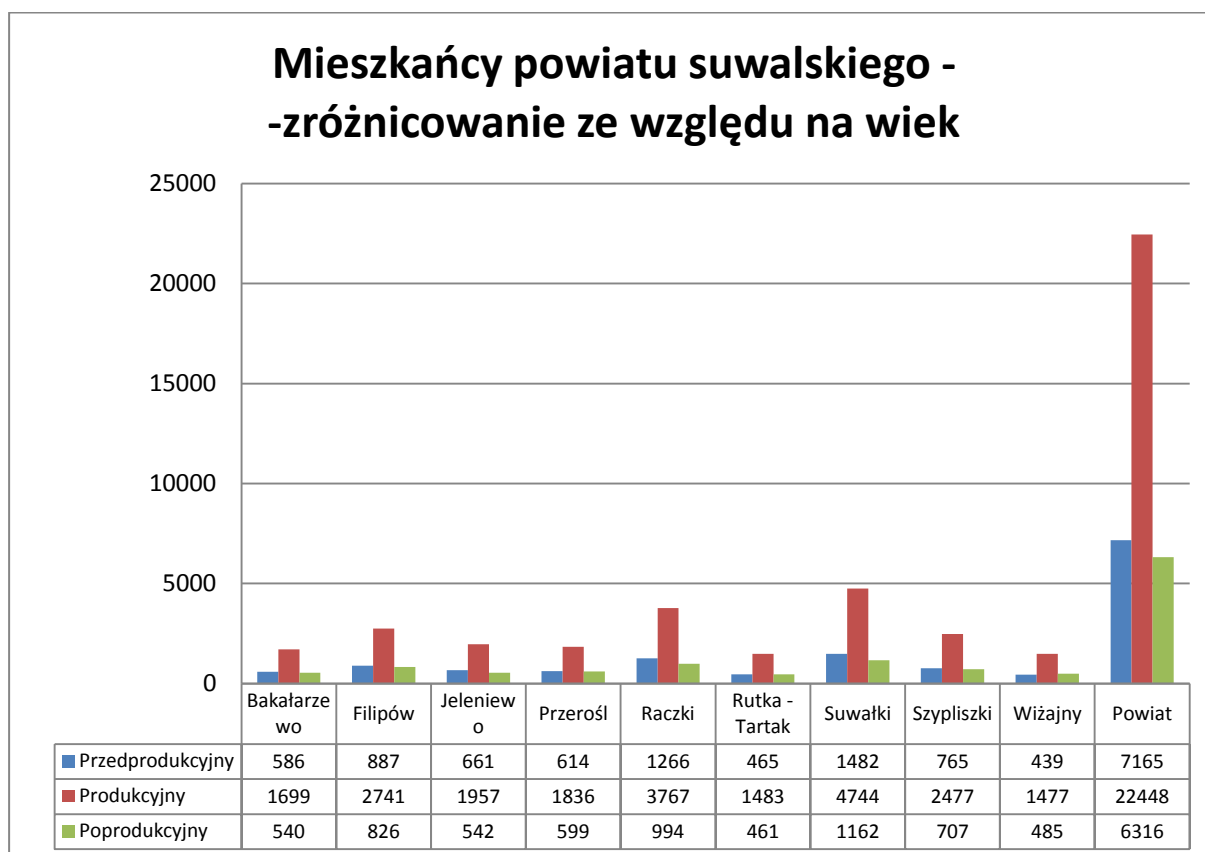
Gęstość zaludnienia powiatu jest nierównomierna. Największe zaludnienie występuje w gminach: Raczki, Filipów i Suwałki. W gminie Raczki wskaźnik wynosi 42 osoby na km², w gminie Filipów 30 osób na km², a w gminie Suwałki 28 osób na km². Najniższe zaludnienie występuje w gminach: Jeleniewo, Rutka-Tartak i Wiżajny, gdzie wskaźnik zaludnienia wynosi 21-23 osoby na km², przy średniej gęstości zaludnienia w powiecie wynoszącej 27 osób na km² i w województwie – 60 osób na km².

Wykres 3 - Liczba mieszkańców w powiecie suwalskim z podziałem na gminy

Spośród mieszkańców powiatu suwalskiego największą grupę stanowi ludność w wieku produkcyjnym. Grupa ta liczy 22 448 osób. Mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest 7 165 osób. W wieku poprodukcyjnym powiat suwalski zamieszkuje 6 316 osób. Szczegółowy podział na poszczególne grupy wiekowe w gminach prezentuje Wykres Nr 4.

Wykres 4 - Struktura wiekowa mieszkańców Powiatu Suwalskiego

Osoby w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (tj. 80% populacji) to przeważnie osoby mobilne. W przeważającej większości są posiadaczami pojazdów mechanicznych.

Na 1000 mieszkańców powiatu, przypada statystycznie 447 samochodów osobowych¹. Przemierzają się korzystając głównie z lokalnych dróg, w tym dróg powiatowych

Z uwagi na wiejski charakter powiatu, a tym samym rozproszenie gospodarstw domowych większość ludności musi przemieszczać się w celu dotarcia do miejsc pracy, szkół, ośrodków kultury, ośrodków zdrowia. Ośrodki te znajdują się na terenie powiatu przeważnie w miejscowościach stanowiących siedziby gmin. Szczególnie istotne pod tym względem jest miasto Suwałki – stanowiące odrębny powiat - suwalski grodzki.

Potencjał turystyczny i oddziaływanie infrastruktury turystycznej na drogowy układ komunikacyjny w powiecie suwalskim

Powiat suwalski ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, na strukturę zagospodarowania terenu ze znacznym udziałem terenów rolniczych, lasów i wód, a także z uwagi na dziedzictwo kulturowe regionu, niewielkie zaludnienie i stosunkowo umiarkowany stopień przekształcenia środowiska naturalnego jest obszarem o wysokiej atrakcyjności turystycznej. Jest częścią regionu Suwalszczyzna, który już od okresu przedwojennego był cenionym obszarem wypoczynku i rekreacji, nie tylko wśród turystów krajowych. Dzięki różnorodnym inicjatywom sukcesywnie od lat poprawia się tu stopień zagospodarowania turystycznego, choć ciągle jest on niewystarczający.

Najcenniejsze obszary chronione powiatu suwalskiego

O wartości przyrodniczej tego terenu świadczą liczne obszary chronione, różnej rangi. Do najcenniejszych obszarów powiatu, a jednocześnie najbardziej atrakcyjnych dla ruchu turystycznego należą:

- Wigierski Park Narodowy – fragment Parku wraz z najistotniejszymi obiektami infrastruktury turystycznej regionu, jak m.in. siedziba Parku w Krzywem z Centrum Informacji Turystycznej, Muzeum Wigier w Starym Folwarku i pokamedulski zespół klasztorny w Wigrach, znajduje się w gminie Suwałki, w południowo – wschodniej części powiatu. Pośród walorów przyrodniczych największe znaczenie turystyczne ma otoczone lasami Puszczy Augustowskiej jezioro Wigry i rzeka Czarna Hańcza. Teren Parku przoduje pod względem zagospodarowania turystycznego w regionie. WPN objęty jest ochroną przyrodniczą także w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 (Ostoja Wigierska i Augustowska oraz Puszcza Augustowska).
- Suwalski Park Krajobrazowy usytuowany w północnej części powiatu, w całości mieści się w jego granicach administracyjnych. Zróznicowane polodowcowe ukształtowanie terenu nadające mu charakter podgórski oraz liczne jeziora, w tym najgłębsze w Polsce jez. Hańcza, sprzyjają turystyce zarówno letniej, jak i zimowej. Cennymi obiektami dziedzictwa kulturowego jest tu szurpilski zespół archeologiczny i świątynia staroobrzędowców (molenna) w Wodziłkach. Najważniejszymi turystycznymi miejscami w Parku są punkty widokowe w Smolnikach oraz Cisowa Góra – symbol północnej części Suwalszczyzny. To także obszar o stosunkowo dobrze rozbudowanej i utrzymanej infrastrukturze turystycznej. Obszar Parku znajduje się w sieci Natura 2000 jako Ostoja Suwalska. (Park obejmuje gminy powiatu: Jeleniewo, Przerośl, Rutka – Tartak i Wiżajny.)

¹ Źródło: www.bialystok.stat.gov.pl

- obszar „Dolina Rospudy” znajduje się na zachodniej ścianie powiatu i obejmuje swoim obszarem gminy Raczki, Bakalarzewo i Filipów. Poza formą ochrony jako Obszar Chronionego Krajobrazu, są to przede wszystkim obszary Natury 2000 Dolina Górnej Rospudy oraz Puszcza i Ostoja Augustowska. Na tym terenie najważniejszy aspekt stanowią turystyka wodna – kajakarstwo oraz krajoznawstwo oparte o elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego związanego z rozwojem osadnictwa wzdłuż rzeki Rospudy, jak również z obiektami militarnymi z I i II wojny światowej.

Bardzo ważnym przyrodniczo i jednocześnie istotnym dla rozwoju turystycznego regionu jest obszar jezior Szelment. Jeziora Szelment Wielki i Mały wraz z otoczeniem objęte są obszarem Natura 2000 „Jeleniewo” (w gminach Szypliszki i Jeleniewo). Okolice te są popularnym miejscem wypoczynku i rekreacji, zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów z innych części kraju i zagranicy. Obecnie w sezonie zimowym szczególnie popularne są stoki narciarskie Jesionowej Góry na terenie ośrodka „WOSiR Szelment”. W ostatnich latach baza tego ośrodka powiększyła się o infrastrukturę pozazimową, jak m.in. wyciąg nart wodnych, czy park linowy.

Ze względu na wysokiej rangi walory turystyczne tego obszaru i zapotrzebowanie na wypoczynek w stosunkowo naturalnym, nieskażonym środowisku, na terenie powiatu bardzo silnie rozwinęła się sieć obiektów turystyki wiejskiej – zarówno kwater agroturystycznych, jak i innych obiektów hotelarskich. Sukcesywnie zwiększa się też ilość atrakcji dla osób odwiedzających powiat i region oraz zainteresowanych uprawianiem turystyki aktywnej.

Poza wcześniej wymienionymi obszarami również pojedyncze obiekty i atrakcje turystyczne powiatu stanowią cel podróży przyjezdnych i miejsca rekreacji mieszkańców regionu, w tym jego głównego miejskiego ośrodka – Suwałk. Często są to miejsca znajdujące się w obrębie tych obszarów, jak:

- 1/ klasztor pokamedulski w Wigrach
- 2/ Muzeum Wigier i Ośrodki Wodne w Starym Folwarku
- 3/ statek wycieczkowy po jeziorze Wigry
- 4/ kolejka wąskotorowa w Płocicznie Tartaku
- 5/ Cisowa Góra w Gulbieniskach
- 6/ punkty widokowe w Smolnikach
- 7/ Zamkowa Góra w Szurpiłach
- 8/ pozostałości zespołu parkowo-pałacowego w Dowspudzie
- 9/ skansen militarny w Bakalarzewie
- 10/ ośrodek sportu i rekreacji Szelment w Szelmencie.

Należy też wymienić kilka głównych z tych, które są zlokalizowane poza opisywanymi obszarami:

- 1/ trójstyk granic w Bolciach (styk granic 3 państw: Polski, Litwy i rosyjskiego Obwodu Kaliningradzkiego), promowany też jako polski biegun zimna,
- 2/ Górę Rowelską w Rowelach – najwyższe wzniesienie na Suwalszczyźnie,
- 3/ wioska tematyczna „Biegun zimna i sera” w okolicach Wizajn,
- 4/ ogród bajek SOWA w Kaletniku.

Wysoki wskaźnik zagęszczenia terenu powiatu jeziorami (jest ich ponad 111) i sieć rzek, sprawia, że obszar ten jest miejscem wypoczynku i rekreacji wodnej turystów i mieszkańców

regionu. Jednak ważnym czynnikiem wykorzystania tego potencjału jest zarówno dostępność oraz zagospodarowanie brzegów zbiorników i cieków wodnych, co umożliwia dojazd dobrej jakości drogami lokalnymi. W ostatnich latach, dzięki wykorzystaniu przez lokalne samorządy i inne podmioty środków unijnych, zauważalny jest wzrost ilości i jakości zagospodarowanych miejsc do wypoczynku nad jeziorami i niektórymi rzekami. Wyzwaniem inwestycyjnym pozostaje nadal poprawa jakości dróg lokalnych, w tym powiatowych.

Rozwój oferty turystycznej bezpośrednio wpływa na natężenie ruchu kołowego na drogach regionu, w tym na drogach powiatowych, które często są ważnymi łącznikami pomiędzy poszczególnymi turystycznymi sub-obszarami i atrakcjami. Natężenie ruchu na drogach znacząco wzrasta w sezonie letnim w większości gmin powiatu. W sezonie zimowym natomiast wzrost ruchu samochodowego zauważalny jest szczególnie w gminie Jeleniewo i Szypliszki (ze względu na ośrodek Szelment), ale też w gminie Suwałki (szlaki narciarskie WPN – Słupie i Krzywe).

Większość atrakcji przyrodniczych i kulturowych, ciekawych obiektów województwa, regionu i powiatu, w celach ich udostępnienia turystycznego, a także prawidłowego ukierunkowania ruchu turystycznego i racjonalnego wykorzystywania środowiska naturalnego, jest łączona siecią różnego rodzaju szlaków turystycznych (m.in. piesze, rowerowe, samochodowe, wodne, narciarskie). Szlaki lądowe, przede wszystkim samochodowe i rowerowe, zgodnie z zasadami projektowania są wyznaczane po drogach publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem dróg o mniejszym natężeniu ruchu samochodowego. Kryteria te najczęściej spełniają drogi powiatowe i gminne, dlatego na tych kategoriach dróg jest najwięcej wspomnianych szlaków turystycznych. Wyznaczone na drogach szlaki rowerowe i samochodowe mają wpływ na sezonowe powiększanie się na nich natężenia ruchu.

Dobre efekty w racjonalnym wykorzystywaniu infrastruktury drogowej i zasobów terenu przynosi łączenie funkcji turystycznych z potrzebami mieszkańców obszaru. Działaniami tego typu jest m.in. budowa przy drogach publicznych ścieżek rowerowych, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, poboczy, czy też zwiększanie szerokości drogi. Inwestycje te zawsze zwiększają stopień bezpieczeństwa użytkowników dróg.

Drogi o niższej intensywności ruchu kołowego powinny stanowić też bezpieczny dojazd do tych punktów (obiektów i atrakcji) czy stref turystycznych, które znajdują się poza wyznaczonymi szlakami turystycznymi, bądź są niezależnymi obiektami i obszarami generującymi duży ruch turystyczny lub rekreacyjny – takimi na obszarze powiatu są np. kolejka wąskotorowa w m. Płociczno Tartak, przystań statku wycieczkowego po jez. Wigry w m. Wigry, czy rozwijające się w pobliżu jezior osady wypoczynkowo-rekreacyjne, jak np. w Matłaku na terenie gminy Bakałarzewo.

Przy prawidłowym systemie udostępniania turystycznego atrakcji i obiektów bardzo ważną rolę odgrywa też organizowanie i utrzymanie miejsc bezpiecznego parkowania pojazdów przy drogach publicznych. Często są one też łączone z miejscami odpoczynku podróźnych. Przykładem takiego zagospodarowania może być inwestycja powiatowa w Bolciach, gdzie w 2014 roku, pomiędzy trójstykiem granic a DW nr 651, zostały wybudowane:

1/ parking na 10 samochodów osobowych (w tym 1 stanowisko dla niepełnosprawnych) i autokarów, wyposażony w infrastrukturę uzupełniającą, jak sezonowa toaleta (z dostosowaniem dla niepełnosprawnych), wiata ze stojakami rowerowymi, ławki i inne drobne elementy małej architektury,

2/ ścieżka-pieszorowerowa (długości 204 m) doprowadzająca od lokalnej drogi gminy Wiżajny do trójstyku granic.

Turystyka aktywna, zwłaszcza turystyka rowerowa, ma szczególne znaczenie dla całej Suwalszczyzny i ten rodzaj wypoczynku staje się z roku na rok coraz popularniejszy. Tym samym coraz ważniejszymi użytkownikami dróg w powiecie stają rowerzyści.

Od roku 2016 najważniejszym szlakiem rowerowym województwa podlaskiego i Suwalszczyzny, który przecina cały powiat od północy po południowo-wschodnie granice, jest **Wschodni Szlak Rowerowy Polski Wschodniej „Green Velo”**. Inwestycja ta została zrealizowana na obszarze pięciu województw Polski Wschodniej, poczynając od Elbląga w woj. warmińsko-mazurskim, po Przemysł (woj. podkarpackie) i Kielce (świętokrzyskie). Łączna długość szlaku to prawie 2000 km. W granicach powiatu szlak ten prowadzi od granicy z woj. warmińsko-mazurskim w m. Bolcie, gm. Wiżajny (w pobliżu trójstyku granic), przez zachodnią i południową granicę Suwalskiego PK, okolice Szelmentu, Suwałki, przecinając Wigierski PN w Krzywem i Starym Folwarku, opuszcza go w Czerwonym Folwarku, przechodząc na teren powiatu sejneńskiego i kierując w stronę Augustowa. Długość szlaku na tym odcinku ma ponad 62 km, w tym po drogach powiatowych prawie 30 km. Ten szlak, jak żaden z innych niżej wymienionych szlaków turystycznych na terenie powiatu, posiada wysoki standard infrastruktury – od nowego systemu oznakowania znakami drogowymi poprzez wyposażenie w 12 miejsc obsługi rowerzystów (tzw. MORy), zintegrowanie sieci miejsc przyjaznych rowerzystom (tzw. MPRów), po specjalnie wybudowane odcinki ścieżek rowerowych. Pomimo to inicjatywa ta nadal wymaga podnoszenia standardu – szczególnie w zakresie jak największego odseparowania ruchu rowerowego od innych użytkowników dróg, tj. dalszego rozwoju budowy ścieżek rowerowych.

Główne szlaki rowerowe powiatu suwalskiego

Wśród innych głównych szlaków rowerowych, które są istotne dla całego województwa podlaskiego i regionu Suwalszczyzny, a przebiegają przez teren powiatu, są następujące szlaki:

- **Podlaski szlak bociani** – szlak o randze krajowej. Przebiega przez większą część woj. podlaskiego, przecinając tu cztery parki narodowe, od Puszczy Białowieskiej na południu, przez Biebrzański i Wigierski Park Narodowy, kończąc na Stańczykach (woj. warmińsko-mazurskie). Ma długość 412,5 km. Główne miejscowości na terenie powiatu, przez które przechodzi to: Czerwony Folwark, Stary Folwark, Krzywe, Lipniak, Leszczewo, Gulbieniszki, Hańcza.
- **Międzynarodowy Szlak Rowerowy R-11** – oznakowany od granicy z Litwą w Ogrodnikach (powiat sejneński) do granicy województw podlaskiego i mazowieckiego. Na Suwalszczyźnie ma długość 173,6 km. Na obszarze powiatu szlak ten biegnie południowo-wschodnią jego częścią, otaczając od zachodu jezioro Wigry od miejscowości Płociczno, przez Sobolewo, Stary i Czerwony Folwark, prowadząc dalej przez teren powiatu sejneńskiego.
- **"Pierścień Rowerowy Suwalszczyzny"** – transgraniczny szlak rowerowy oznakowany symbolem R-65, długości 316,3 km. Otacza cały region Suwalszczyzny wzdłuż jego

zewewnętrznej granicy. Na obszarze powiatu prowadzi od północy wzdłuż granicy z Litwą (przez gminy Szypliszki, Rutka Tartak i Wiżajny) łącząc Stańczyki z Przeroślą, a dalej prowadząc w większości drogami powiatowymi wzdłuż biegu rzeki Rospudy przez miejscowości gminne Filipów, Bakalarzewo i Raczki do Dowspudy, skąd kieruje się na południe, w kierunku powiatu rajgrodzkiego i augustowskiego, a dalej sejneńskiego.

- **Szlak fortyfikacji pozycji granicznej** – powiatowy szlak rowerowy o charakterze transgranicznym. Oznakowany symbolem R-68, ma długość 63,4 km. Prowadzi od trójstyku granic w Bolcie k. Wiżajn, przez ufortyfikowaną poniemiecką linię obronną z II wojny światowej ciągnącą się m.in. wzdłuż rzeki Rospudy, do turystycznego węzła w Dowspudzie. Na trasie można zobaczyć m.in. wiele różnych typów schronów i fortyfikacji polowych, w tym ciekawe obiekty w ok. Przerośli, trzy duże punkty oporu: w Filipowie, Bakalarzewie (tutaj w sezonie funkcjonuje też skansen militarny), Raczkach, ale również inne zabytki i atrakcje przyrodnicze.
- **Szlak niebieski Dowspuda – Stary Folwark** – wytyczony przez PTTK w Suwałkach od węzła turystycznego w Dowspudzie przez Suwałki nad jezioro Wigry do Starego Folwarku, na długości 40 km.

Na terenie powiatu znajduje się też kilka lokalnych szlaków rowerowych, w tym m.in.: powiatowy szlak „Do świętego miejsca” w okolicach Dowspudy i Rospudy, na terenie i w sąsiedztwie Suwalskiego PK: szlaki „Wokół jeziora Hańcza”, „Na Górę Zamkową”, „Doliną Czarnej Hańczy”, szlaki na terenie gminy Wiżajny i Suwałki.

Turystyczne szlaki samochodowe

Przez teren powiatu prowadzą też oznakowane **turystyczne szlaki samochodowe**:

- **Szlak fortyfikacji pozycji granicznej** – długości 59 km, rozpoczynający i kończący się identycznie jak szlak rowerowy o tej samej nazwie, wykorzystujący te same walory historyczne i przyrodnicze, lecz w większym stopniu przebiegający drogami powiatowymi. Jego opiekunem, jak szlaku rowerowego, jest Starostwo Powiatowe w Suwałkach.
- **Szlak frontu wschodniego I wojny światowej** – poprowadzony przez całe województwo podlaskie, ale też na terenie województw warmińsko-mazurskiego, mazowieckiego, łódzkiego, lubelskiego, małopolskiego i podkarpackiego. Szlak historyczny prowadzący po obiektach związanych z wydarzeniami pierwszowojennymi, w tym miejscami bitew, miejscami pamięci, cmentarzami. Ma wieloliniowy przebieg. Na terenie powiatu poprowadzone zostało jedno z ramion głównego szlaku (na trasie Płociczno, Suwałki, Bakalarzewo z odprowadzeniem do obiektów w Marynie i Wólce) oraz fragment pętli augustowsko-suwalskiej (Szypliszki, Jeleniewo, Malesowizna przez Czarnakowiznę do Suwałk).

Szlaki samochodowe oznakowane są znakami drogowymi typu E-22, zgodnie z zasadami określonymi przez Polską Organizację Turystyczną.

Wśród nieoznakowanych turystycznych szlaków samochodowych trzeba wymienić baśniowy szlak łączący wioski bajek, powstałe w ramach projektu zrealizowanego przez Suwalską Izbę Rolniczo-Turystyczną z udziałem różnych inwestorów. Na terenie regionu Suwalszczyzny powstało 7 takich miejsc, w tym 3 na terenie powiatu: w Nowej Wsi (gm. Suwałki), w m. Rutka Tartak i Bakałarzewo. Kolejna znajduje się w Suwałkach, a pozostałe na terenie powiatu sejneńskiego i augustowskiego. Komplementarnym obiektem jest tu najstarszy obiekt tego typu w naszym regionie, ogród bajek SOWA w Kaletniku (gm. Szypliszki).

Większość wyznaczonych szlaków rowerowych i samochodowych, także poza powiatem, tworzy w regionie Suwalszczyzny określony system, jednak ich wyposażenie w infrastrukturę, a także stan dróg publicznych, którymi przebiegają, niejednokrotnie wymaga wdrożenia kolejnych działań inwestycyjnych. Dobra jakość dróg, którymi prowadzą szlaki turystyczne może być wizytówką regionu, ale przede wszystkim stanowi o bezpieczeństwie uczestników ruchu – i mieszkańców, i przyjezdnych.

Szlaki kajakowe

Dla turystycznego ruchu samochodowego duże znaczenie mają też **szlaki kajakowe**. Na terenie powiatu w tym celu wykorzystywane są głównie 3 rzeki:

- Rospuda (na całym odcinku w granicach powiatu),
- Czarna Hańcza (głównym szlakiem jest dolny odcinek tej rzeki poniżej jeziora Wigry wraz z tym jeziorem),
- Szeszupa (od m. Udziejek na terenie Suwalskiego PK do granicy z Litwą).

Drogi lokalne, w dużej mierze powiatowe, prowadzące w pobliżu tych cieków wodnych wykorzystywane są do transportu sprzętu pływającego i przewozu uczestników spływów kajakowych. W przypadku szlaku Rospudy drogi powiatowe pokrywają się z ważnymi szlakami rowerowymi i samochodowymi w tej części powiatu.

Szlaki piesze

W chwili obecnej na analizowanym terenie nadal przeważają szlaki piesze (w tym ścieżki poznawcze/edukacyjne), z których część przejezdna jest też dla rowerów. Te szlaki projektowane są przede wszystkim po drogach gminnych, częściowo również po drogach powiatowych. Najwięcej tego typu szlaków jest w rejonie Wigierskiego Parku Narodowego oraz Suwalskiego Parku Krajobrazowego, i tam są one w większości dobrze utrzymane.

Komunikacja i oznakowanie

Ze względu na rozwój sieci szlaków, lecz przede wszystkim głównych dróg w regionie – m.in. nowych korytarz drogi tranzytowej S61 - w najbliższym czasie konieczne będzie zweryfikowanie przebiegu niektórych szlaków pieszych, rowerowych i samochodowych.

Na drogach publicznych w granicach powiatu, w tym w znacznie mierze na drogach powiatowych, sukcesywnie uzupełniane jest drogowe oznakowanie turystyczne (znakami typu E) poszczególnych atrakcji, obiektów i obszarów turystycznych. Działania te są podejmowane najczęściej w przypadku pozyskania środków zewnętrznych. Jednak stopień zagęszczenia tego oznakowania jest ciągle niewystarczający, bądź wymaga weryfikacji.

W przypadku ruchu turystycznego bardzo ważne znaczenie ma powiązanie i jakość sieci dróg (powiatowych i innych) z obszarami i zasobami turystycznymi znajdującymi się w sąsiadujących ze sobą powiatach, regionach, a niekiedy też województwach czy krajach. Szczególne znaczenie dla powiatu suwalskiego mają te z najbliższego sąsiedztwa w obrębie regionu Suwalszczyzny (Suwałki, Augustów, Sejny, Puńsk), ale też Mazur Garbatych (Gołdap, Olecko, Ełk), czy litewskiego Rejonu Wisztynieckiego (Wisztyniec z atrakcjami i popularnymi ośrodkami wypoczynkowymi nad jeziorem Wisztyniec). Te sąsiadujące obszary i znajdująca się tam infrastruktura turystyczna zwykle wzajemnie silnie na siebie oddziałują, a przy obecnym stopniu zmotoryzowania społeczeństw stanowią spójny obszar odwiedzin turystycznych. Jest to też ważny argument do podejmowania współpracy z administratorami tych obszarów w celu obustronnego podnoszenia standardów układu komunikacyjnego.

Przykładami położonych blisko siebie atrakcji i miejsc turystycznych, lecz zlokalizowanych w sąsiednich powiatach i skomunikowanych drogami powiatowymi innymi zarządców, a traktowanych przez turystów jako wspólny cel odwiedzin mogą być np.:

- tzw. święte miejsce nad Rospudą (powiat augustowski) i Dowspuda (powiat suwalski),
- stacja kolejki wąskotorowej w Płocicznie (powiat suwalski) i Bryzgiel nad jez. Wigry (powiat augustowski),
- zabytkowe mosty kolejowe w Stańczykach i Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej (w powiecie gołdapskim) oraz Przerośl i Suwalski Park Krajobrazowy (oba na terenie powiatu suwalskiego).

Na wielkość ruchu turystycznego wpływają duże węzły komunikacyjne. Dla powiatu suwalskiego jest nim główny ośrodek miejski regionu – Suwałki, gdzie znajdują się dworce PKP i PKS, przystanki innych przewoźników krajowych i zagranicznych, krzyżują się ważne drogi tranzytowe. Jest tu też Centrum Informacji Turystycznej, obiekty realizujące ofertę kulturalną i rekreacyjną, jest sieć handlowo-usługowa, banki, placówki służba zdrowia i bezpieczeństwa.

Drogi powiatowe łączące istotne atrakcje turystyczne w powiecie suwalskim

W chwili obecnej dla istniejącej sieci szlaków turystycznych bądź ciągów komunikacyjnych łączących atrakcje, obiekty i obszary turystyczne największe znaczenie mają niżej wymienione drogi powiatowe:

1/ związane z SPK: 1127B Wiżajny – Sidory; 1133B Jeleniewo – Kruszki; 1094B na odcinku Rogożajny – Hańcza; 1095B Hańcza – Kruszki; 1132B Błaskowizna – Gulbieniszki; 1134B Jeleniewo – Bród Nowy; 1096B na odcinku Kruszki – Przerośl lub do Pawłówki; 1115B Pawłówka – Milanowizna;

2/ związane z WPN: 1181B Leszczewek – Stary Folwark; 1171B Ryżówka – Czerwony Folwark; 1172B Burdeniszki – Wigry; 1150B Krzywe – Słupie; 1153B Okuniowiec – Zaboryszki (dodatkowo łącznik Suwałk z Puńskiem);

3/ związane z jeziorami i ośrodkiem Szelment: 1138B Jeleniewo – Becejły; 1139B Wołownia – Kaletnik (łącznik do WPN); 1141B na odcinku Prudziszki - Suchodoły (związana też ze szlakiem Green Velo)

4/ związane z Doliną Rospudy, szlakami fortyfikacyjnymi lub kajakowym Rospudą: 1091B Przerośl – Werszele; 1092B Nowa Przerośl – Filipów (dodatkowo łącznik do Stańczyk); 1099B

Przerośl – Motule; 1009B Filipów – Bakalarzewo; 1120B Bakalarzewo – Rudniki; 1122B na odcinku Bakalarzewo – Karasiewo; 1123B Karasiewo – Raczki; 1183B na odcinku Choćki – Małe Raczki; 1185 na odcinku Dowspuda – Kurianki; 1190B (komunikuje Dolinę Rospudy z S61).

5/ związana ze szlakiem Pierścień Rowerowy Suwalszczyzny: 1189B Wysokie – Sucha Wieś

Dla wzmocnienia konkurencyjności turystycznej powiatu i regionu Suwalszczyzny jako miejsca wyboru wypoczynku zasadnicze znaczenie ma jakość i dobre skomunikowanie głównych dróg dojazdowych (międzynarodowych krajowych, wojewódzkich) z drogami lokalnymi (powiatowymi i gminnymi), dzięki którym turyści bezpiecznie i z łatwością mogą dotrzeć do wybranej bazy turystycznej, czy atrakcji regionu, znajdujących się niejednokrotnie w oddaleniu od dróg tranzytowych.

Nieustanne dążenie do poprawy i utrzymania jak najwyższych standardów jakości i sieci dróg lokalnych przyczynia się również do polepszania warunków prowadzenia przez mieszkańców regionu działalności gospodarczej nie tylko w sektorze branży turystycznej.

Rolnictwo i przemysł

Powiat suwalski jest obszarem o charakterze typowo rolniczym. Dowodzi tego struktura użytkowania gruntów w powiecie, która kształtuje się następująco: użytki rolne - 70%, lasy - 17%, wody - 8%, pozostałe - 8%. W granicach powiatu jest ok. 5,5 tysiąca gospodarstw, przy czym średnia ich wielkość wynosi 15,7 ha. Użytkowane grunty w indywidualnych gospodarstwach rolnych stanowią ogólną powierzchnię 102859 ha, z czego użytki rolne wynoszą 89.257 ha. Znaczną część użytków rolnych stanowią grunty orne, bo aż 65.482 ha, pozostałe to pastwiska (15.133 ha), łąki (8.274 ha) i sady (368 ha).

Głównymi kierunkami produkcji roślinnej są uprawy na potrzeby produkcji zwierzęcej w tym pasz zielonych oraz uprawy zbóż i ziemniaków. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla trzody chlewnej (blisko 100.000 sztuk) i bydła mlecznego (blisko 55.000 sztuk). Duży areal użytków rolnych w tym trwałych użytków zielonych, stał się podstawą przodującej w skali kraju pozycji powiatu w hodowli bydła mlecznego.

Rolniczy charakter powiatu jako producenta surowców dla przemysłu rolno-spożywczego przypisuje decydującą rolę tej gałęzi przemysłu wśród innych działów gospodarki. Przetwórstwo rolno-spożywcze w znacznym stopniu opiera się na lokalnej bazie surowcowej. Na rynku regionalnym funkcjonują liczące się zakłady przetwarzające mleko. W powiecie suwalskim, działają niewielkie ubojnie współpracujące z lokalnymi hodowcami, które prowadzą dystrybucję swoich wyrobów nawet na terenie całego kraju. Większość dużych zakładów przemysłowych zlokalizowana jest jednak poza obszarem powiatu - w Suwałkach oraz w Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Powiat suwalski jest obszarem o korzystnych warunkach rozwoju energetyki wiatrowej. Prywatni inwestorzy od 2003 pozyskują energię wiatrową z 9 siłowni wiatrowych. Trzy największe to Park Wiatrowy Suwałki, Park Wiatrowy Piecki i Farma wiatrowa Taciewo o łącznej mocy 103,4 MW.

Ważną gałęzią gospodarki na Suwalszczyźnie jest sektor drzewny - głównie tartaczny i meblarski. Na terenie powiatu suwalskiego funkcjonuje przemysł wydobywczy, głównie kruszyw naturalnych. Udokumentowano występowanie 47 złóż kopalin naturalnych o zasobności 530 mln ton, które są eksploatowane przez 19 zakładów wydobywczych. Kopalnie zlokalizowane są w głównej mierze w gminach Suwałki i Raczki.

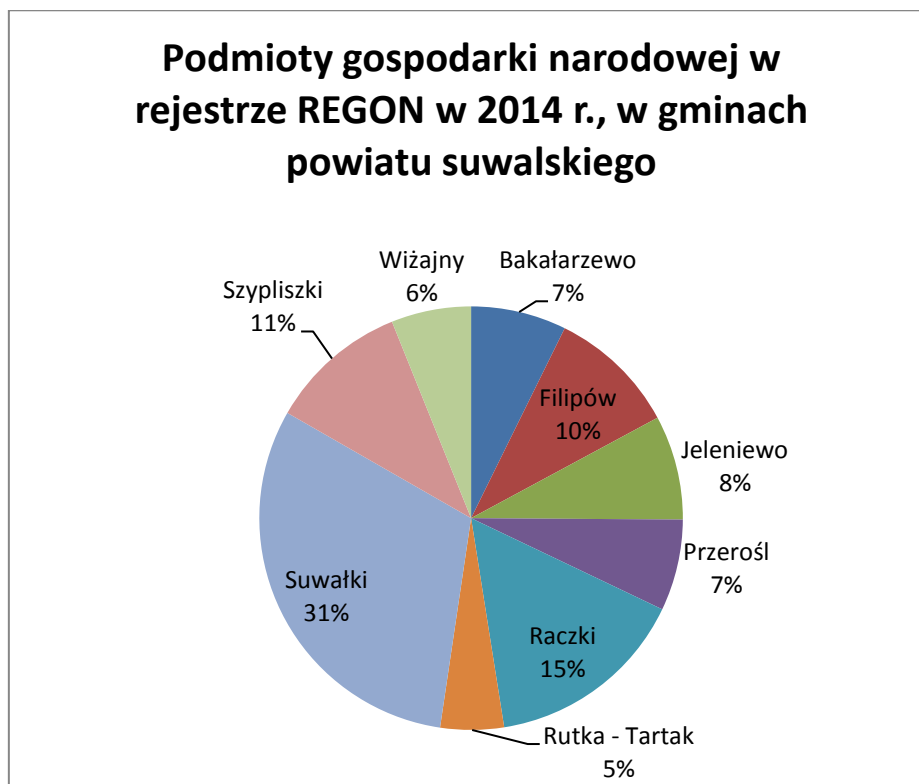
Do gmin o największej liczbie podmiotów gospodarczych w powiecie suwalskim należą: Suwałki, Raczki i Szypliszki.

Tabela 3 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014 r., w powiecie suwalskim, z podziałem sektory

	Powiat	Bakałarzewo	Filipów	Jeleniewo	Przerośl	Raczki	Rutka-Tartak	Suwałki	Szypliszki	Wiżajny
ogółem	1920	140	189	153	134	296	93	594	204	117
W tym w:										
sektorze rolniczym	138	6	8	7	11	41	13	25	14	13
sektorze przemysłowym	226	15	21	18	14	36	13	81	19	9
sektorze budowlanym	263	18	31	21	16	54	5	66	38	14
na 10 tys. ludności	534	453	424	484	439	491	386	804	517	487
osoby fizyczne prowadzące dział. gospodarczą na 10 tys. ludności	416	336	341	373	312	405	286	642	393	354

Źródło danych : www.bialystok.stat.gov.pl

Tabela 4 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014 r., w gminach powiatu suwalskiego

Zarządzanie drogami powiatowymi w Powiecie Suwalskim

Drogi powiatowe, na podstawie art. 2a ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 260 ze zm.), stanowią własność samorządu powiatu.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt. 3 ww. ustawy zarządcą dróg powiatowych jest Zarząd Powiatu, który wykonuje swoje obowiązki przy pomocy jednostki organizacyjnej będącej zarządem drogi, utworzonej na mocy art. 21 ust. 1 ustawy o drogach publicznych.

Obowiązki Zarządu Powiatu w Suwałkach w zakresie zarządzania drogami wykonuje Zarząd Dróg Powiatowych w Suwałkach. **Zarząd Dróg Powiatowych w Suwałkach (ZDP)** jest jednostką organizacyjną Powiatu Suwalskiego powstałą w 1999 r. ZDP w Suwałkach zarządza siecią 564,891 km dróg powiatowych oraz 25 obiektami mostowymi na terenie 9 gmin - Bakalarzewo, Filipów, Jeleniewo, Przerośl, Raczki, Rutka-Tartak, Suwałki, Szypliszki i Wiżajny.

Do Zarządu Dróg Powiatowych należy w szczególności:

- opracowanie projektów planów rozwoju sieci drogowej,
- opracowanie projektów planów finansowania budowy, utrzymania i ochrony dróg oraz obiektów mostowych,
- pełnienie funkcji inwestora,
- utrzymanie nawierzchni, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą,
- realizacja zadań w zakresie inżynierii ruchu (prowadzenie zagadnień związanych z organizacją ruchu i oznakowaniem dróg),
- przygotowanie infrastruktury drogowej dla potrzeb obronnych oraz wykonywanie innych zadań na rzecz obronności kraju,
- koordynacja robót w pasie drogowym (opiniowanie projektów organizacji ruchu na czas prowadzenia robót w pasie dróg powiatowych),
- wydawanie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego (wydawanie zezwoleń na prowadzenie robót, umieszczanie urządzeń obcych, budowę i przebudowę zjazdów z dróg, udzielanie zezwoleń na ustawianie reklam i obiektów handlowych w pasie drogowym), na zjazdy z dróg, opiniowanie zezwolenia na przejazdy po drogach publicznych pojazdów z ładunkiem lub bez ładunku o masie, naciskach osi lub wymiarach przekraczających wielkości określone w odrębnych przepisach,
- prowadzenie ewidencji dróg i drogowych obiektów mostowych,
- przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i obiektów mostowych,
- wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających, przeciwdziałanie niszczeniu dróg przez ich użytkowników,
- przeciwdziałanie niekorzystnym przeobrażeniom środowiska mogącym powstać lub powstającym w następstwie budowy lub utrzymania dróg,
- wprowadzanie ograniczeń bądź zamykanie dróg i drogowych obiektów mostowych dla ruchu oraz wyznaczanie objazdów, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia,
- dokonywanie okresowych pomiarów ruchu drogowego,

- sadzenie, utrzymanie oraz usuwanie drzew i krzewów oraz pielęgnacja zieleni w pasie drogowym,
- prowadzenie gospodarki gruntami i innymi nieruchomościami pozostającymi w zarządzie organu zarządzającego drogą.

Wykaz dróg powiatowych

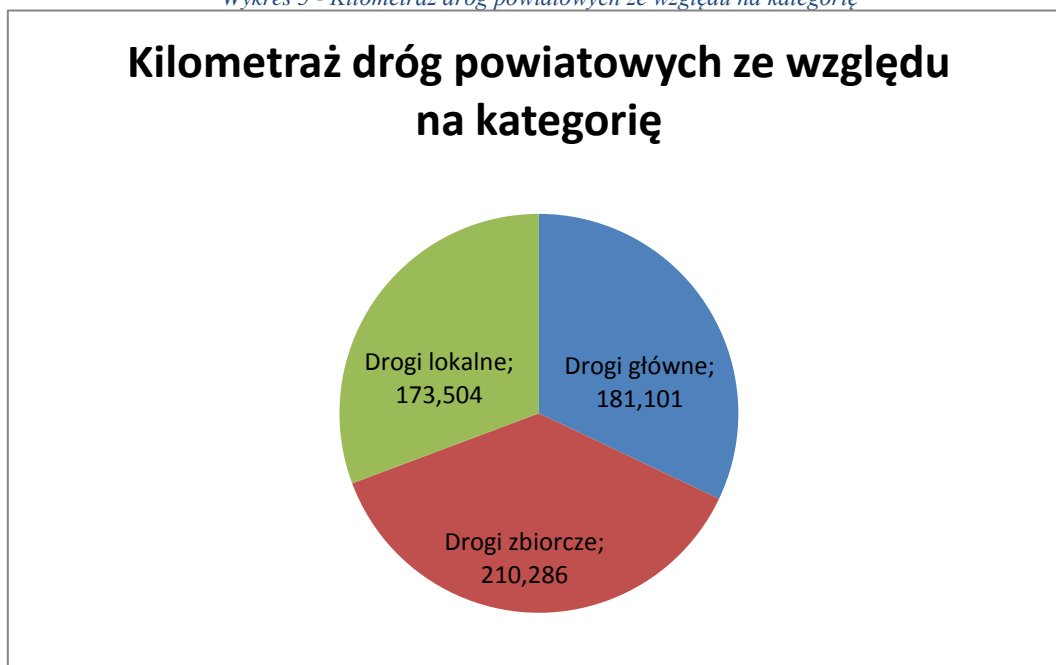
Większość dróg powiatowych na terenie powiatu suwalskiego stanowią drogi o nawierzchni bitumicznej (427,808 km). 137,083 km to drogi powiatowe o nawierzchni innej niż bitumiczna. Wszystkie drogi publiczne, w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych, zgodnie z §4 Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43 poz.430 ze zm.) podzielone są na klasy.

Wyróżnia się następujące klasy dróg :

- A – autostrada
- S – ekspresowa
- Gp – główna ruchu przyspieszonego
- G – główna
- Z – zbiorcza
- L – lokalna
- D – dojazdowa

W powiecie suwalskim drogi powiatowe mają klasę techniczną G, Z, L. Łączna długość dróg klasy G to 181,101 km, dróg klasy Z to 210,286 km, a dróg klasy L to 173,504 km.

Wykres 5 - Kilometraż dróg powiatowych ze względu na kategorię

Wykres 6 - Wykaz dróg powiatowych z oceną stanu technicznego

Lp.	kl. dr.	numer	przebieg drogi	kilometraż		dł. odc.	Ocena stanu
				od	do		
1	L	1091B	Przerośl - Prawy Las - granica województwa – Dziadówek (dwa docinki drogi, bez uwzględnienia km. odc. na terenie powiatu Gołdap)	0+000	12+645	9,840 2,805	3
2	L	1092B	Filipów - Przerośl - granica województwa	0+000	12+090	12,090	3
3	L	1093B	od drogi 1091B - Błęda	0+000	2+550	2,550	1
4	G	1094B	Olszanka - Błęda - Przełomka - Mierkinie - Okliny - Rogoźajny	0+000	18+070	18,070	3
5	Z	1095B	Hańcza - Bachanowo - Kruszki	0+000	4+340	4,340	3
6	G	1096B	Przerośl - Olszanka - Kruszki - Nowa Pawłówka - Morgi - Czarnakowizna - Taciewo - Stara Chmielówka	0+000	22+190	22,190	3
7	Z	1097B	Olszanka - Łanowicze - do drogi 652	0+000	5+830	5,830	3
8	L	1098B	Przerośl - Zusenko - Jemieliste	0+000	9+500	9,500	2
9	G	1099B	Przerośl - Motule	0+000	7+235	7,235	3
10	Z	1100B	Przerośl - Rakówek - Cisówek - granica województwa	0+000	5+300	5,300	3
11	L	1101B	Granica województwa - Rakówek	0+000	1+700	1,700	1
12	L	1102B	od drogi 1104B - do drogi 1103B	0+000	1+920	1,920	1
13	L	1103B	Czostków - Huta	0+000	9+170	9,170	3
14	G	1104B	Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów	0+000	11+580	11,580	3
15	L	1105B	Garbaś - granica województwa	0+000	3+550	3,550	1
16	L	1106B	Granica województwa - Garbaś - Mieruniszki	0+000	6+820	6,820	2
17	G	1107B	Mieruniszki - granica województwa (Sedranki)	0+000	1+300	1,300	3
18	G	1108B	Mieruniszki - granica województwa (Plewki)	0+000	2+890	2,890	3
19	G	1109B	Bakałarzewo - Filipów	0+000	10+220	10,220	3
20	L	1110B	Garbaś - Szafranki	0+000	0+900	0,900	2
21	Z	1111B	Filipów - Olszanka - Chachłuszki - Stara Chmielówka	0+000	12+840	12,840	2
22	Z	1112B	od drogi 1111B - Zusno - Stara Dębszczyzna - Jemieliste	0+000	10+465	10,465	3
23	Z	1114B	Śmieciuchówka - Morgi	0+000	4+140	4,140	4
24	Z	1115B	Nowa Pawłówka - Milanowizna	0+000	4+240	4,240	4
25	G	1117B	Bakałarzewo - Zdręby - Stara Chmielówka - Kuków - Mały Bród	0+000	17+770	17,770	3
26	Z	1118B	Kamionka Poprzeczna - Maryna - Aleksandrowo - Żyliny - do drogi 653	0+000	8+100	8,100	3
27	Z	1119B	Orłowo - Podwysokie - Żubrynek - do drogi 655	0+000	9+130	9,130	3
28	G	1120B	Bakałarzewo - Raczki	0+000	14+425	14,425	3
29	Z	1121B	Bakałarzewo - Sadłowizna - Konopki	0+000	7+210	7,210	3
30	Z	1122B	Bakałarzewo - Karasiewo - Konopki - Urbanki	0+000	6+950	6,950	4
31	Z	1123B	Karasiewo - Nieszki - Szczodruchy - Wierciochy - Małe Raczki - Raczki	0+000	12+070	12,070	3
32	Z	1124B	Granica województwa - Nieszki	0+000	0+940	0,940	3
33	L	1125B	Granica województwa - Wierciochy	0+000	5+620	5,620	3
34	G	1127B	Wiżajny - Smolniki - Sidory	0+000	13+860	13,860	3
35	Z	1128B	Wiżajny - Stankuny - Wiłkupie - Wiżajny	0+000	11+980	11,980	3
36	Z	1129B	Wiżajny - Ejszeryszki - Rutka Tartak	0+000	12+980	12,980	2
37	Z	1130B	Rutka Tartak - Poszeszupie - Ejszeryszki	0+000	12+070	12,070	2
38	Z	1131B	Kleszczówek - Postawełe	0+000	5+080	5,080	3
39	Z	1132B	Błaskowizna - Udziejek - Gulbieniszki	0+000	10+350	10,350	2
40	G	1133B	Kruszki - Szurpiły - Jeleniewo	0+000	9+970	9,970	3
41	G	1134B	Suwałki (ul. Szpitalna, Krzywólka, ul. bez nazwy) -	0+000	12+610	12,610	4

			Potasznia - Okrągłe – Jeleniewo (km 0+000 przyjęto na gr. odc. miejskiego)				
42	Z	1135B	Sidorówka - Sumowo - do drogi 1136B	0+000	6+458	6,458	3
43	L	1136B	Postawełe – Jałowo - Przejma - Dębniak	0+000	13+085	13,085	2
44	L	1137B	Ignatowizna - Kupowo - Majdan - Sadzawki	0+000	8+670	8,670	2
45	G	1138B	Jeleniewo - Wołownia - Przejma - Becejły	0+000	13+690	13,690	3
46	Z	1139B	Wołownia - Czerwonka - Kaletnik	0+000	10+160	10,160	4
47	L	1140B	Wołownia - Suchodoły	0+000	3+645	3,645	2
48	L	1141B	Prudziszki - Suchodoły - Węgielnia	0+000	4+060	4,060	3
49	Z	1142B	od drogi 1134B (ul. bez nazwy) - Biała Woda - Żywa Woda - do drogi 1134B	1+345	8+400	7,055	3
50	L	1143B	Potasznia - Osowa	0+000	1+200	1,200	3
51	L	1144B	Szeszupka - Podwysokie - Okrągłe	0+000	5+080	5,080	2
52	Z	1145B	Przebród - Korkliny - Korobiec	0+000	5+570	5,570	2
53	Z	1146B	Przebród - Wychodne - Zielone Pierwsze - Poddubówek - do drogi 1184B	0+000	11+150	11,150	3
54	L	1147B	od drogi 653 - Białe - Niemcowizna - Bakaniuk - Józefowo	0+000	12+930	12,930	3
55	G	1148B	Płociczno - Dubowo - Poddubówek	0+000	2+863	2+863	3
56	Z	1149B	Suwałki (ul. Utrata) - Płociczno - do drogi 1150B	4+145	6+666	2,521	3
57	Z	1150B	Krzywe - Sobolewo - Płociczno - Gawrych Ruda - Słupie	0+000	13+390	13,390	3
58	Z	1151B	Suwałki (ul. bez nazwy) - Sobolewo	1+253	3+290	2,037	3
59	L	1152B	Suwałki (ul. Piaskowa) - Mała Huta - Stary Folwark	0+952	9+730	8,778	2
60	G	1153B	Suwałki (ul. Kolejowa, Północna)- Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaboryszki	3+122	22+590	19,468	3
61	L	1154B	Węgielnia - Bilwinowo - Kaletnik	0+000	7+450	7,450	3
62	L	1156B	Kaletnik - Adamowizna - Orlinek - Gremzdel	0+000	4+040	4,040	2
63	L	1157B	Krasnopol - Gremzdel - Jegliniec - Wiatrołuża	10+000	11+130	1,130	2
64	L	1158B	Wiatrołuża - Wysoka Góra - Remienkin	0+000	0+890	0,890	3
65	G	1159B	od drogi 651 - Szottany - Puńsk - Wojtokiemie	0+000	2+000	2,000	4
66	L	1160B	Puńsk - Wojciuliszki - Budzisko	5+210	8+200	2,990	2
67	Z	1171B	Ryżówka - Mikołajewo - Maćkowa Ruda	0+000	2+375	2,375	3
68	L	1172B	Wigry - Burdeniszki - do drogi 1171B	0+000	2+330	2,330	3
69	L	1180B	Tartak - Piertanie - Wysoka Góra	0+000	2+720	2,720	3
70	L	1181B	od drogi 653 - Stary Folwark - do drogi 653	0+000	1+825	1,825	3
71	L	1183B	Małe Raczki - Krukówek - do drogi 655	0+000	5+670	5,670	2
72	L	1184B	Żubrynek - Kurianki – Juryzdyka	0+000	5+780	5,780	2
73	L	1185B	Dowspuda – Kurianki	0+000	7+680	7,680	2
74	Z	1189B	Sucha Wieś – Chomontowo – Pruska Mała - Mazurki	0+000	5+555	5,555	3
75	L	1190B	Raczki - Moczydły – Jankielówka – granica województwa	0+000	6+345	6,345	3
76	L	1801B	od drogi powiatowej Nr 1139B Wołownia - Czerwonka - Kaletnik do istniejącej drogi prowadzącej do ośrodka	0+000	0+741	0,741	5
Ogółem					563,931		3

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Suwałkach

Skala oceny stanu do powyższej tabeli:

Stan dobry - ocena 5,0
Stan zadowolający - ocena 4,0
Stan niezadowolający - ocena 3,0
Stan zły - ocena 2,0
Stan bardzo zły - ocena 1,0

Klasyfikację dróg powiatowych ze względu na jakość nawierzchni obrazuje poniższy wykres.

Wykres 7 - Drogi powiatowe ze względu na jakość

Powiązania komunikacyjne powiatu suwalskiego z sąsiednimi powiatami

Powiat suwalski graniczy z województwem warmińsko-mazurskim oraz na granicy państwowej z Litwą. Graniczy terytorialnie z sześcioma powiatami. Są to powiaty:

- Suwałki (miasto na prawach powiatu)
- powiat sejneński
- powiat augustowski
- powiat ełcki (warmińsko-mazurskie)
- powiat olecki (warmińsko-mazurskie)
- powiat gołdapski (warmińsko-mazurskie)

Główną oś układu komunikacyjnego tworzy, przebiegająca z południa na północ, droga krajowa Nr 8 od granicy z Czechami w Kudowie-Zdroju do granicy z Litwą w Budzisku. Na terenie powiatu suwalskiego zlokalizowane jest jedno przejście graniczne w Budzisku na szlaku krajowej drogi nr 8. Drogi powiatowe są uzupełnieniem tego układu komunikacyjnego. W sytuacjach nadzwyczajnych stanowią one alternatywne połączenia tranzytowe z sąsiednimi powiatami i dla tranzytu międzynarodowego. Obciążone są wówczas znacznie większym natężeniem ruchu.

- **Powiązania komunikacyjne z miastem Suwałki (na prawach powiatu)**

Z miastem Suwałki powiat suwalski graniczy na terytorium gminy Suwałki, Jeleniewo i Szypliszki.)

- Droga krajowa nr 8 przez powiat suwalski przebiega od granicy z powiatem augustowskim do granicy państwa – przejście graniczne w Budzisku.

Uzupełnieniem tego układu komunikacyjnego łączącego powiat suwalski z miastem Suwałki są następujące drogi powiatowe:

- 1153B Suwałki (ul. Kolejowa, Północna)- Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaboryszki
- 1152B Suwałki (ul. Piaskowa) - Mała Huta - Stary Folwark
- 1151B Suwałki (ul. bez nazwy) - Sobolewo
- 1149B Suwałki (ul. Utrata) - Płociczno - do drogi 1150B
- 1117B Bakałarzewo - Zdręby - Stara Chmielówka - Kuków - Mały Bród
- 1134B Suwałki (ul. Szpitalna, Krzywólka, ul. bez nazwy) - Potasznia - Okrągłe – Jeleniewo
- 1142B od drogi 1134B (ul. bez nazwy) - Biała Woda - Żywa Woda - do drogi 1134B
- 1154B Węgielnia - Bilwinowo – Kaletnik

- **Powiązania komunikacyjne z powiatem sejneńskim**

Powiat suwalski graniczy z powiatem sejneńskim na terytorium gminy Suwałki. Podstawowym połączeniem komunikacyjnym tych powiatów jest droga wojewódzka nr 653 która rozpoczyna swój bieg na obszarze powiatu suwalskiego na granicy z powiatem oleckim. Uzupełnieniem tego połączenia komunikacyjnego są następujące drogi powiatowe:

- 1171B Ryżówka - Mikołajewo - Maćkowa Ruda
- 1180B Tartak - Piertanie - Wysoka Góra
- 1158B Wiatrołuża - Wysoka Góra - Remienkin
- 1157B Krasnopol - Gremzdel - Jegliniec - Wiatrołuża
- 1156B Kaletnik - Adamowizna - Orlinek - Gremzdel
- 1159B od drogi 651 - Szołtany - Puńsk - Wojtokiemie
- 1160B Puńsk - Wojciuliszki – Budzisko

- **Powiązania komunikacyjne z powiatem augustowskim**

Powiat suwalski graniczy z powiatem augustowskim na terytorium gminy Suwałki i gminy Raczki. Podstawowym połączeniem komunikacyjnym tych powiatów jest DK8, DW 654. Uzupełnieniem tego połączenia komunikacyjnego między powiatem suwalskim i powiatem augustowskim są następujące drogi powiatowe:

- 1150B Krzywe - Sobolewo - Płociczno - Gawrych Ruda - Słupie
- 1184B Żubrynek - Kurianki – Juryzdyka
- 1189B Sucha Wieś – Chomontowo – Pruska Mała - Mazurki
- 1146B Przebród - Wychodne - Zielone Pierwsze - Poddubówek - do drogi 1184B

- **Powiązania komunikacyjne z powiatem oleckim**

Powiat suwalski graniczy z powiatem oleckim na terytorium gminy Bakałarzewo. Podstawowym połączeniem komunikacyjnym tych powiatów jest DW 653 która rozpoczyna swój bieg na obszarze powiatu suwalskiego na granicy z powiatem oleckim a kończy na granicy z powiatem sejneńskim.

Uzupełnieniem tego połączenia komunikacyjnego są następujące drogi powiatowe:

- 1122B Bakałarzewo - Karasiewo - Konopki - Urbanki
- 1124B Granica województwa - Nieszki

- 1107B Mieruniszki - granica województwa (Sedranki)

- 1108B Mieruniszki - granica województwa (Plewki)

- **Powiązania komunikacyjne z powiatem ełckim**

Powiat suwalski graniczy z powiatem ełckim na terytorium gminy Raczki. Podstawowym połączeniem komunikacyjnym tych powiatów jest droga:

- 1190B Raczki - Moczydły – Jankielówka – granica województwa

- **Powiązania komunikacyjne z powiatem gołdapskim**

Powiat suwalski graniczy z powiatem gołdapskim na terytorium gminy Filipów i gminy Wizajny. Podstawowym połączeniem komunikacyjnym tych powiatów jest droga DW652, która rozpoczyna swój bieg na obszarze powiatu suwalskiego na granicy z powiatem gołdapskim a kończy w mieście Suwałki. Uzupełnieniem tego połączenia komunikacyjnego następujące drogi powiatowe:

- 1106B Granica województwa - Garbaś - Mieruniszki

- 1105B Garbaś - granica województwa

- 1104B Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów

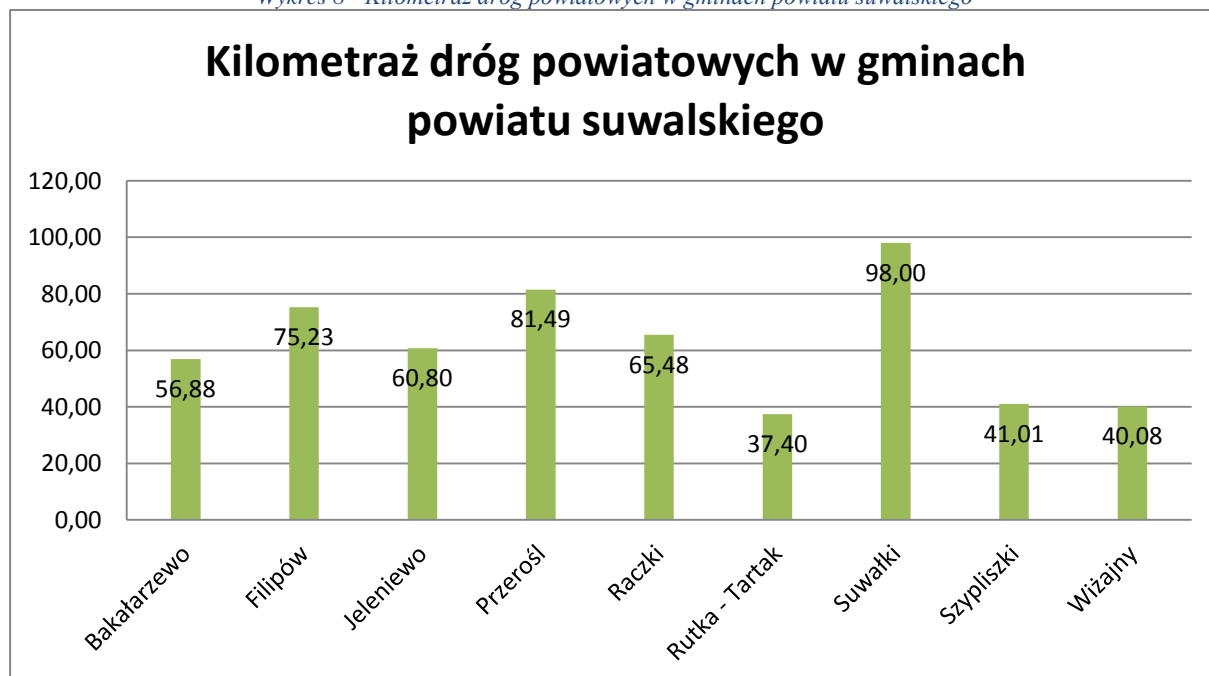
- 1100B Przerośl - Rakówek - Cisówek - granica województwa

- 1092B Filipów - Przerośl - granica województwa

- 1091B Przerośl - Prawy Las - granica województwa – Dziadówek

Powiatowy układ komunikacyjny w poszczególnych gminach Powiatu Suwalskiego

Wykres 8 - Kilometraż dróg powiatowych w gminach powiatu suwalskiego

Gmina Bakalarzewo

Na obszarze gminy Bakalarzewo znajduje się 11 dróg powiatowych o łącznej długości 56,880 km. 4 drogi posiadają klasę techniczną G (główną), 7 dróg posiada klasę techniczną Z

(drogi zbiorcze). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 56,043 km. Pozostałe 0,837 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 5 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Bakalarzewo

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
GMINA BAKALARZEWO						
1096B Przerośl - Olszanka - Kruski - Nowa Pawłówka - Morgi - Czarnakowizna - Taciewo - Stara Chmielówka	20+765	22+190	1,425	G	1425	
1109B Filipów - Bakalarzewo	0+000	5+450	5,450	G	5450	
1111B Filipów - Olszanka - Chachłuski - Stara Chmielówka	10+740	12+840	2,100	Z	1263	837
1117B Bakalarzewo -Zdręby - Stara Chmieówka - Kuków -Mały Bród	0+000	11+200	11,200	G	11200	
1118B Kamionka Poprzeczna - Maryna - Aleksandrowo - Żyliń - do dr. 653	0+000	7+200	7,200	Z	7200	
1119B Orłowo - Podwysokie - Żubrynek - do dr. 655	0+000	1+630	1,630	Z	1630	
1120B Bakalarzewo - Raczki	0+000	7+675	7,675	G	7675	
1121B Bakalarzewo - Sadłowizna - Knopki	0+000	7+210	7,210	Z	7210	
1122B Bakalarzewo - Karasiewo - Konopki - Urbanki	0+000	6+950	6,950	Z	6950	
1123B Karasiewo - Nieszki- Szczodrchy – Wierciochy - Małe Raczki - Raczki	0+000	5+100	5,100	Z	5100	
1124B Granica województwa - Nieszki	0+000	0+940	0,940	Z	940	

Gmina Filipów

Na obszarze gminy Filipów znajduje się 16 dróg powiatowych o łącznej długości 75,230 km. 5 dróg posiada klasę techniczną G (główną), 4 drogi posiadają klasę techniczną Z (drogi zbiorcze), a 7 dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 42.326 km. Pozostałe 32.904 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 6 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Filipów

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2. GMINA FILIPÓW						
1092B Filipów -Przerośl - granica województwa	0+000	6+325	6,325	L	6325	
1097B Olszankal - Łanowicze- do dr. 652	5+030	5+830	0,800	Z	800	
1098B Przerośl - Zusenko - Jemieliste	8+800	9+500	0,700	L		700
1099B Przerośl - Motule	4+610	7+235	2,625	G	2625	
1102B od dr. 1104B - do dr. 1103B	0+000	1+920	1,920	L		1920
1103B Czostków - Huta	0+000	9+170	9,170	L	3250	5920
1104B Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów	0+000	11+580	11,580	G	10230	1350
1105B Garbaś - granica województwa	0+000	3+550	3,550	L		3550
1106B Granica województwa - Garbaś - Mieruniszki	0+000	6+820	6,820	L	141	6679
1107B Mieruniszki - granica województwa (Sedranki)	0+000	1+300	1,300	G	1300	
1108B Mieruniszki - granica województwa (Plewki)	0+000	2+890	2,890	G	1270	1620
1109B Filipów - Bakalarzewo	5+450	10+220	4,770	G	4770	
1110B Garbaś - Szafranki	0+000	0+900	0,900	L	20	880
1111B Filipów - Olszanka - Chachłuski - Stara Chmielówka	0+000	10+740	10,740	Z	6530	4210
1112B od dr. 1111B – Zusno - Stara Dębszczyzna - Jemieliste	0+000	10+465	10,465	Z	4390	6075
1115B Nowa Pawłówka - Milanowizna	3+565	4+240	0,675	Z	675	

Gmina Jeleniewo

Na obszarze gminy Jeleniewo znajduje się 12 dróg powiatowych o łącznej długości 60.800 km. 4 drogi posiadają klasę techniczną G (główną), 4 drogi posiadają klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 4 drogi mają klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 47,063 km. Pozostałe 13,737 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 7 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Jeleniewo

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3. GMINA JELENIEWO						
1127B Wizajny - Smolniki - Sidory	12+860	13+860	1,000	G	1000	
1132B Błaskowizna - Udziejek - Gulbieniszki	0+000	10+350	10,350	Z	5388	4962
1133B Kruski - Szurpiły - Jeleniewo	1+150	9+970	8,820	G	8820	
1134B Suwałki - Potasznia - Okrągłe - Jeleniewo	6+000	12+610	6,610	G	6610	
1135B Sidorówka - Sumowo - do dr. 1136B	0+000	6+458	6,458	Z	6458	
1138B Jeleniewo - Wołownia - Przejma - Becejty	0+000	7+500	7,500	G	7500	
1139B Wołownia - Czerwonka - Kaletnik	0+000	3+600	3,600	Z	3600	
1140B Wołownia - Suchodoły	0+0000	3+645	3,645	L		3645
1141B Prudziszki - Suchodoły - Węgielnia	0+0000	3+596	3,596	L	1306	2290
1142B od dr. 1134B - Biała Woda - Żywa Woda - do dr. 1134B	5+000	8+400	3,400	Z	3400	
1144B Szeszupka - Podwysokie - Okrągłe	0+000	5+080	5,080	L	2240	2840
1801B od drogi powiatowej Nr 1139B Wołownia - Czerwonka - Kaletnik do istniejącej drogi prowadzącej do ośrodka	0+000	0+741	741	L	741	

Gmina Przerośl

Na obszarze gminy Przerośl znajduje się 14 dróg powiatowych o łącznej długości 81,490 km. 4 drogi posiadają klasę techniczną G (główną), 5 drogi posiada klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 5 dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 59,410 km. Pozostałe 22,080 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 8 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Przerośl

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4. GMINA PRZEROŚL						
1091B Przerośl - Prawy Las - granica województwa -Dziadówek	0+000	9+840	9,840	L	430	9410
1092B Filipów -Przerośl - granica województwa	6+325	12+090	5,765	L	5765	
1093B od dr. 40425 - Błęda	0+000	2+550	2,550	L	830	1720
1094B Olszanka - Błęda - Przełomka - Mierkinie - Okliny -Rogożajny	0+000	8+000	8,000	G	8000	
1095B Hańcza - Bachanowo - Kruski	0+000	4+340	4,340	Z	4340	
1096B Przerośl - Olszanka - Kruski - Nowa Pawłówka - Morgi - Czarnakowizna - Taciewo - Stara Chmielówka	0+000	16+700	16,700	G	16700	
1097B Olszanka - Łanowicze - do dr. 652	0+000	5+030	5,030	Z	5030	
1098B Przerośl - Zusenko - Jemieliste	0+000	8+800	8,800	L	550	8250
1099B Przerośl - Motule	0+000	4+610	4,610	G	4610	
1100B Przerośl - Rakówek - Cisówek - granica województwa	0+000	5+300	5,300	Z	4300	1000
1101B Granica województwa - Rakówek	0+000	1+700	1,700	L		1700
1114B Śmieciuchówka - Morgi	0+000	4+140	4,140	Z	4140	
1115B Nowa Pawłówka - Milanowizna	0+000	3+565	3,565	Z	3565	
1133B Kruski - Szurpiły - Jeleniewo	0+000	1+150	1,150	G	1150	

Gmina Raczki

Na obszarze gminy Raczki znajduje się 11 dróg powiatowych o łącznej długości 65,475 km. 1 droga posiada klasę techniczną G (główną), 6 dróg posiada klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 6 dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 40,602 km. Pozostałe 24,873 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 9 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Raczki

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
5. GMINA Raczki						
1119B Orłowo - Podwysokie - Żubrynek - do dr. 654	1+630	9+130	7,500	Z	7500	
1120B Bakałarzewo - Raczki	7+675	14+425	6,750	G	6750	
1123B Karasiewo - Nieszki- Szczodruchy – Wiercioch -Małe Raczki - Raczki	5+100	12+070	6,970	Z	6970	
1125B Granica województwa - Wierciochy	0+000	5+620	5,620	L	3950	1670
1146B Przebród - Wychodne - Zielone Pierwsze - Poddubówek - do dr. 1184B	9+775	11+150	1,375	Z		1375
1147B od dr. 653 - Białe - Niemcownizna - Bakaniuk - Józefowo	6+700	12+930	6,230	L	793	5437
1183B Małe Raczki - Krukówek - do dr. 654	0+000	5+670	5,670	L	286	5384
1184B Żubrynek - Kurianki - Juryzdyka	0+000	5+780	5,780	L	2794	2986
1185B Dowspuda - Kurianki	0+000	7+680	7,680	L	409	7271
1189B Sucha Wieś - Chomontowo - Pruska Mała - Mazurki	0+000	5+555	5,555	Z	5555	
1190B Raczki - Moczydły - Jankielówka - granica województwa	0+000	6+345	6,345	L	5595	750

Gmina Rutka-Tartak

Na obszarze gminy Rutka-Tartak znajduje się 6 dróg powiatowych o łącznej długości 37,752 km. 1 droga posiada klasę techniczną G (główną) , 3 drogi posiadają klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 2 drogi mają klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 27,879 km. Pozostałe 9,873 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 10 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Rutka Tartak

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6. GMINA RUTKA TARTAK						
1127B Wiżajny – Smolniki - Sidory	8+773	12+860	4,087	G	4,087	
1129B Wiżajny - Ejszeryszki - Rutka Tartak	6+100	12+980	6,880	Z	6880	
1130B Rutka Tartak - Poszeszupie - Ejszeryszki	0+000	12+070	12,070	Z	8550	3520
1131B Kleszczówek - Postawełe	0+000	5+080	5,080	Z	5080	
1136B Postawełe - Jałowo - Przejma - Dębniak	0+000	5+635	5,635	L	800	4835
1137B Ignatowizna - Kupowo - Majdan - Sadzawki	0+000	4+000	4,000	L	2482	1518

Gmina Suwałki

Na obszarze gminy Suwałki znajdują się 22 drogi powiatowe o łącznej długości 96,572 km. 5 dróg posiada klasę techniczną G (główną), 8 dróg posiada klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 10 dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 85,905 km. Pozostałe 10,667 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 11 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Suwałki

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
7. GMINA SUWAŁKI						
1096B Przerośl - Olszanka - Kruszki - Nowa Pawłówka - Morgi - Czarnakowizna - Taciewo - Stara Chmielówka	16+700	20+765	4,065	G	4065	
1117B Bakałarzewo - Zdręby - Stara Chmielówka - Kuków - Mały Bród	11+200	17+770	6,570	G	6570	
1118B Kamionka Poprzeczna - Maryna - Aleksandrowo - Żyliny - do dr. 653	7+200	8+100	0,900	Z	900	
1134B Suwałki - Potasznia - Okrągłe - Jeleniewo	0+000	6+000	6,000	G	6000	
1142B od dr. 1134B - Biała Woda - Żywa Woda - do dr. 1134B	1+345	5+000	3,655	Z	3655	
1143B Potasznia - Osowa	0+000	1+200	1,200	L	1200	
1145B Przebród - Korkliny - Korobiec	0+000	5+570	5,570	Z	5570	
1146B Przebród - Wychodne - Zielone Pierwsze - Poddubówek - do dr. 1184B	0+000	9+775	9,775	Z	7029	2746
1147B od dr. 653 - Białe - Niemcowizna - Bakaniuk - Józefowo	0+000	6+700	6,700	L	4583	2117
1148B Płociczno - Dubowo - Poddubówek	0+000	2+863	2,863	G	2,863	
1149B Suwałki - Płociczno - do dr. 1150B	4+145	6+666	2,521	Z	2521	
1150B Krzywe - Sobolewo - Płociczno - Gawrych Ruda - Słupie	0+000	13+390	13,390	Z	13390	
1151B Suwałki - Sobolewo	1+253	3+290	2,037	Z	2037	
1152B Suwałki - Mała Huta - Stary Folwark	0+952	9+730	8,778	L	3030	5748
1153B Suwałki - Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaboryszki	3+122	13+600	10,478	G	10478	
1154B Węgielnia - Bilwionowo - Kaletnik	0+000	0+800	0,800	L	800	
1157B Krasnopol - Gremzdel - Jegliniec - Wiatrołuża	10+000	11+130	1,130	L	169	
1158B Wiatrołuża - Wysoka Góra - Remieńkin	0+000	0+890	0,890	L	890	
1171B Ryzówka - Mikołajewo - Maćkowa Ruda	0+000	2+375	2,375	Z	2375	
1172B Wigry - Burdeniszki - do dr. 1171B	0+0000	2+330	2,330	L	2274	56
1180B Tartak - Piertanie - Wysoka Góra	0+000	2+720	2,720	L	2720	
1181B od dr. 653 - Stary Folwark - do dr. 653	0+000	1+825	1,825	L	1825	

Gmina Szypliszki

Na obszarze gminy Szypliszki znajduje się 10 dróg powiatowych o łącznej długości 50,004 km. 2 drogi posiadają klasę techniczną G (główną), 1 droga posiada klasę techniczną Z (drogi zbiorcze), a 6 dróg ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 26,754 km. Pozostałe 23,250 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 12 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Szypliszki

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
8. GMINA SZYPLISZKI						
1136B Postawełe - Jałowo - Przejma - Dębniak	5+635	13+085	7,450	L	2107	5343
1137B Ignatowizna - Kupowo - Majdan - Sądawki	4+000	8+670	4,670	L		4670
1138B Jeleniewo - Wołownia - Przejma - Becejły	7+500	13+690	6,190	G	6190	
1139B Wołownia - Czerwonka - Kaletnik	3+600	10+160	6,560	Z	6560	
1141B Prudziszki - Suchodoły - Węgielnia	3+596	4+060	0,464	L		0,464
1153B Suwałki - Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaboryszki	13+600	22+590	8,990	G	8,990	
1154B Węgielnia - Bilwionowo - Kaletnik	0+800	7+450	6,650	L	312	6338
1156B Kaletnik - Adamowizna - Orlinek - Gremzdel	0+000	4+040	4,040	L	540	3500

1159B od dr. 651 - Szotłany - Puńsk - Wojtkoście	0+000	2+000	2,000	G	2000	
1160B Puńsk - Wojciuliszki - Budzisko - Budzisko	5+210	8+200	2,990	L	55	2935

Gmina Wiązajny

Na obszarze gminy Wiązajny znajduje się 5 dróg powiatowych o łącznej długości 39,728 km. 2 drogi posiadają klasę techniczną G (główną), 2 drogi posiadają klasę techniczną Z (drogi zbiorcze) a 1 droga ma klasę techniczną L (drogi lokalne). Nawierzchnię bitumiczną posiadają drogi powiatowe o łącznej długości 36,923 km. Pozostałe 2,805 km to drogi o nawierzchni innej niż bitumiczna.

Tabela 13 - Wykaz dróg powiatowych w gminie Wiązajny

Nr i nazwa drogi	Kilometraż		Dł. odc. (km)	Klasa techniczna	Odc. o nawierzchni bitumicznej	Odc. o nawierzchni innej niż bitumiczna
	od	do				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
9. GMINA WIĄZAJNY						
1091B Przerośl - Prawy Las - granica województwa - Dziadówek	9+840	12+645	2,805	L		2805
1094B Oszanka - Błęda - Przełomka - Mierkinie - Okliny - Rogożajny	8+000	18+070	10,070	G	10070	
1127B Wiązajny - Smolniki - Sidory	0+000	8+773	8,773	G	8773	
1128B Wiązajny - Stankuny - Wiłkupy - Wiązajny	0+000	11+980	11,980	Z	11980	
1129B Wiązajny - Ejszeryszki - Rutka Tratak	0+000	6+100	6,100	Z	6100	

Infrastruktura związana z drogami przy drogach powiatowych

Obiekty mostowe

Tabela 14 - Wykaz obiektów mostowych administrowanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Suwałkach

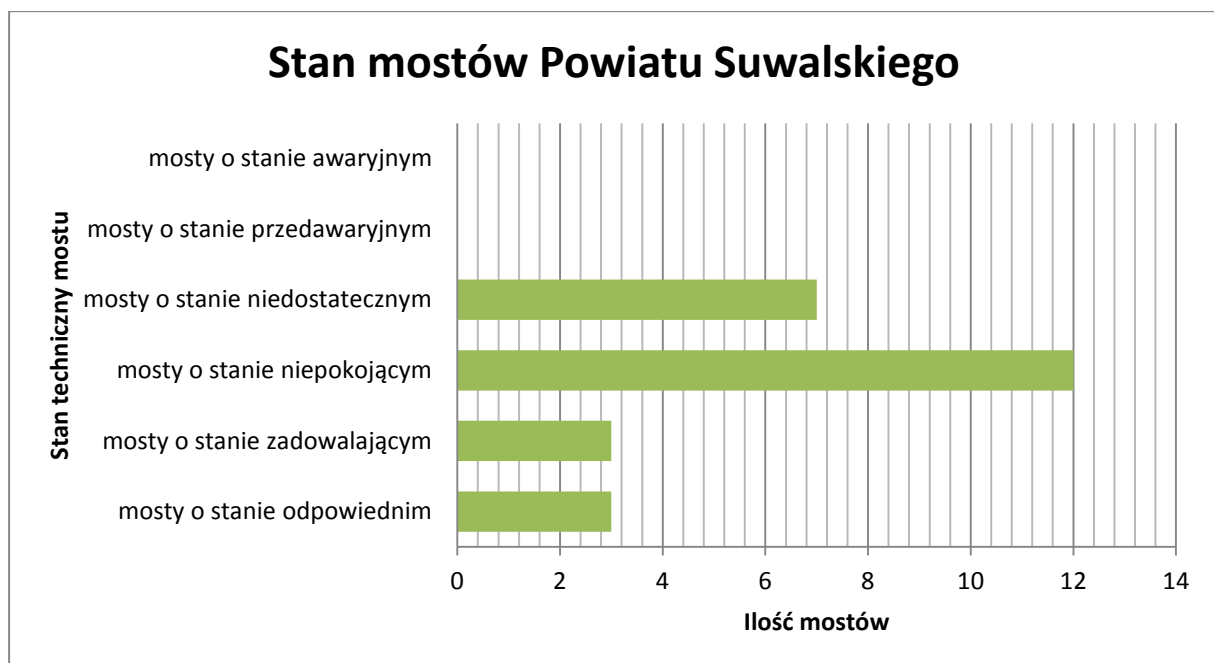
Lp.	Droga powiatowa nr	Gmina	Miejscowość	Śródlądowe wody powierzchniowe nazwa cieku	Długość	Nośność użytkowa	Ocena stanu technicznego
1	1137B	Rutka Tartak	Kupowo	Szelmentka	6	24	4
2	1130B		Poszeszupie	Szeszupa	12	32	3
3	1130B		Ejszeryszki	Wigra	9	32	4
4	1131B		Postawełe	Szeszupa	9,3	32	3
5	1127B	Jeleniewo	Sidory	Szeszupa	6	20	4
6	1133B		Turtul	Czarna Hańcza	8,5	24	3
7	1152B	Suwałki	Leszczewo	Kamionka	9	24	3
8	1143B		Potasznia	Czarna Hańcza	12,2	16	2
9	1150B		Sobolewo	Czarna Hańcza	13,2	16	2
10	1171B		Czerwony Fol.	Czarna Hańcza	30	24	3
11	1185B	Raczkki	Kurianki II	Szczeberka	14,8	16	3
12	1184B		Stoki	Szczeberka	6,7	16	2
13	1147B	Suwałki	Żyliny	Szczeberka	9,1	32	3
14	1111B	Filipów	Olszanka	Zuśnianka	9,3	32	3
15	1112B		Zusno	Zuśnianka	9	32	3
16	1122B	Bakałarzewo	Kotowina	Rospuda	12	40	5
17	1108B	Filipów	Mieruniszki	Strumień bez nazwy	4,5	16	2
18	1110B		Szafranki	Rospuda	11,9	16	2
19	1180B	Suwałki	Pietranie	Piertówka	13,2	30	5
20	1152B		Mała Huta	Jez. Krzywe	66,6	10	5
21	1136B	Szypłiszki	Przejma	Ciek m.jez.	6	24	3
22	1150B	Suwałki	Gawrych Ruda	Ciek m.jez.	6,4	24	2
23	1183B	Raczkki	Małe Raczkki	Rospuda	29,14	24	3
24	1109B	Bakałarzewo	Matłak	Rospuda	13,2	16	3
25	1185B	Raczkki	Chodorki	Rospuda	21	16	2

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych

Skala oceny stanu technicznego prezentowana poniżej:

- 5 – stan odpowiedni – bez uszkodzeń i zanieczyszczeń możliwych do stwierdzenia podczas przeglądu
- 4 – stan zadowalający – wykazuje zanieczyszczenia lub pierwsze objawy uszkodzeń pogarszających wygląd estetyczny
- 3 – stan niepokojący – wykazuje uszkodzenia, których nienaprawienie spowoduje skrócenie okresu bezpiecznej eksploatacji
- 2 – stan niedostateczny – wykazuje uszkodzenia obniżające przydatność użytkową, ale możliwe do naprawy
- 1 – stan przedawaryjny – wykazuje nieodwracalne uszkodzenia dyskwalifikujące przydatność użytkową
- 0 – stan awaryjny – uległ zniszczeniu lub przestał istnieć

Wykres 9 - Stan mostów Powiatu Suwalskiego

Przepusty

Na terenie powiatu suwalskiego znajduje się 57 przepustów o średnicy światła nie mniejszej niż 150 cm.

Tabela 15 - Wykaz przepustów na terenie powiatu suwalskiego

Nr drogi	Przebieg drogi	kilometraż	Średnica (m)	Lp.
1091B	Przerośl - Prawy Las - granica województwa – Dziadówek	2+658	3,5	1
1092B	Filipów - Przerośl - granica województwa	0+013 6+912	1,5 1,5	2 3
1093B	od droga 1091B - Blenda	1+872	1,5	4
1095B	Hańcza - Bachanowo - Kruszki	2+873	1,5	5
1096B	Przerośl - Olszanka - Kruszki - Nowa Pawłówka - Morgi - Czarnakowizna - Taciewo - Stara Chmielówka	4+767 19+019	1,5 1,5	6 7

		20+040	1,5	8
		20+496	1,5	9
1097B	Olszanka - Łanowicze - do drogi 652	1+832	1,5	10
		3+172	1,5	11
1098B	Przerośl - Zusenko - Jemieliste	5+842	1,5	12
1099B	Przerośl - Motule	2+650	1,5	13
1104B	Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów	3+229	1,5	14
		8+344	1,5	15
1108B	Mieruniszki - granica województwa (Plewki)	0+225	1,5	16
		1+208	2,2	17
1109B	Bakałarzewo - Filipów	9+803	3,0	18
1111B	Filipów - Olszanka - Chachtuszki - Stara Chmielówka	3+220	1,5	19
1114B	Śmieciuchówka - Morgi	3+909	1,5	20
1117B	Bakałarzewo - Zdręby - Stara Chmielówka - Kuków - Mały Bród	4+537	1,5	21
		7+997	1,5	22
		14+249	1,5	23
1122B	Bakałarzewo - Karasiewo - Konopki - Urbanki	6+712	1,5	24
1123B	Karasiewo - Nieszki - Szczodruchy - Wierciochy - Małe Raczki - Raczki	2+761	1,5	25
1127B	Wiżajny - Smolniki - Sidory	1+692	1,5	26
		3+081	1,5	27
1128B	Wiżajny - Stankuny - Wiłkucie - Wiżajny	1+152	1,5	28
		11+249	1,5	29
1129B	Wiżajny - Ejszeryszki - Rutka Tartak	0+286	1,5	30
		1+771	1,5	31
		10+930	1,5	32
		11+790	1,5	33
1130B	Rutka Tartak - Poszeszupie - Ejszeryszki	2+123	1,5	34
1132B	Błaskowizna - Udziejek - Gulbieniszki	7+885	1,5	35
1133B	Kruszki - Szurpiły - Jeleniewo	1+742	1,5	36
1134B	Suwałki - Potasznia - Okrągłe - Jeleniewo	11+189	1,5	37
1136B	Postawełe - Jałowo - Przejma - Dębniak	5+171	1,5	38
1138B	Jeleniewo - Wołownia - Przejma - Becejły	5+329	1,5	39
		9+382	1,5	40
		13+232	1,5	41
1139B	Wołownia - Czerwonka - Kaletnik	0+640	1,5	42
		5+807	1,5	43
		9+045	1,5	44
		10+120	1,5	45
1150B	Krzywe - Sobolewo - Płociczno - Gawrych Ruda - Słupie	8+875	1,5	46
1153B	Suwałki (ul. Kolejowa, Północna)- Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaboryszki	4+668	1,5	47
		10+900	1,5	48
		18+023	1,5	49
		20+202	1,5	50
1156B	Kaletnik - Adamowizna - Orlinek - Gremzdel	0+412	3,5	51
1160B	Puńsk - Wojciuliszki - Budzisko	7+935	1,5	52
1172B	Wigry - Burdeniszki - do drogi 1171B	0+773	1,5	53
1183B	Małe Raczki - Krukówek - do drogi 655	1+532	2,0	54
1189B	Sucha Wieś - Chomontowo - Pruska Mała - Mazurki	3+403	1,5	55
1190B	Raczki - Moczydły - Jankielówka - granica województwa	1+299	1,5	56
		1+514	1,5	57

Chodniki

Chodniki przy drogach powiatowych występują w miejscowościach: Wiżajny, Przerośl, Bakałarzewo, Filipów, Raczki, Płociczno, Nowa Wieś, Smolniki, Kaletnik, Rutka-Tartak.

Ścieżki rowerowe

Przy drogach powiatowych nr 1171B Ryzówka - Mikołajewo - Maćkowa Ruda; 1172B Wigry - Burdeniszki - do drogi 1171B wybudowana została ścieżka rowerowa w ramach trasy Green Velo. Ścieżka rowerowa jest na długości 1,630 km drogi.

Przejazdy kolejowe

W ciągu dróg powiatowych znajduje się 13 skrzyżowań z liniami kolejowymi w poziomie szyn na czynnych liniach kolejowych oznakowane są znakami A-10 oraz G-3/G-4 „krzyż św. Andrzeja”:

1125B Wasilówka – Lipówka

1123B Raczki – Małe Raczki

1120B Raczki - Bakałarzewo

1119B Koniecbór – Żubrynek (m. Żubrynek)

1183B Małe Raczki – Krukówek (m. Krukówek)

1147B Niemcowizna - Józefowo

1146B Przebród - Poddubówek

1148B Dubowo – Płociczno (m. Płociczno)

1153B Suwałki - Kaletnik

1154B Kaletnik - Dębowo

1153B Kaletnik – Zaboryszki (m. Kaletnik)

1156B Kaletnik – Gremzdel (m. Kaletnik)

1156B Kaletnik – Gremzdel (m. Deksznie)

Nakłady inwestycyjne i pozainwestycyjne Powiatu Suwalskiego w latach 2010 - 2015

Tabela 16 - Wydatki na inwestycje drogowe w latach 2010 -2015

Rok	Długość wykonanej przebudowy dróg powiat. w km	Koszt całkowity	w tym:			
			Środki własne	Budżet Państwa NPPDL	Współudział gmin	Inne
2010	8,458	2 175 900,16	84 946,47			2 090 953,69
2011	12,507	4 847 796,90	3 057 796,90		790 000,00	1 000 000,00
2012	4,875	1 619 629,44	879 079,74	102 370,00	638 179,70	
2013	5,637	2 833 259,21	794 742,78	573 825,35	647 895,08	816 796,00
2014	2,813	1 153 823,53	611 754,53	-	492 069,00	50,000
2015	4,721	610 909,79	404 009,79		206 300,00	
Razem	39,011	13 241 319,03	5 832 330,31	676 195,34	2 774 443,78	3 957 749,69

Tabela 17 - Wydatki na obiekty mostowe w latach 2010 - 2015

Rok	most	Koszt całkowity	w tym:			
			Środki własne	Budżet Państwa	Współudział gmin	Inne
2010	-	-				
2011	Sidory	313 477,35	156 977,35	156 500,00	-	-
2012	Mała Huta	1 256 116,49	796 415,49	459 701,00	-	-
2013	Piertanie	477 064,63	151 869,63	195 195,00	130 000,00	-
2014	-	-	-	-	-	-
2015	Kotowina	1 090 544,40	379 994,40	510 550,00	200 000,00	-
Razem		3 137 202,87	1 485 256,87	1 321 946,00	330 000,00	-

Tabela 18 - Wydatki na odnowienie nawierzchni dróg w latach 2010 - 2015

Rok	Długość odnowionych dróg powiatowych w km	Koszt całkowity	w tym:			
			Środki własne	Budżet Państwa NPPDL	Współudział gmin	Inne
2010	0,245	64 681,30	64 681,30	-	-	-
2011	9,925	3 057 166,80	277 166,80	-	80 000,00	2 700 000,00
2012	1,928	441 885,23	218 087,08	-	100 000,00	123 798,15
2013	1,570	907 348,16	129 228,16	-	-	778 120,00
2014	8,440	1 199 009,67	723 002,46	-	436 786,00	39 221,21
2015	3,224	867 997,39	533 929,39	-	334 068,00	-
Razem	25,332	6 538 088,55	1 946 095,19	-	950 854,00	3 641 139,36

Tabela 19 - Wydatki na bieżące utrzymanie dróg w latach 2010 – 2015 (numeracja)

Rok	Koszt całkowity w PLN
2010	640 090,00
2011	684 766,00
2012	683 766,00
2013	809 117,97
2014	673 446,90
2015	648 459,11
Razem	4 139 645,98

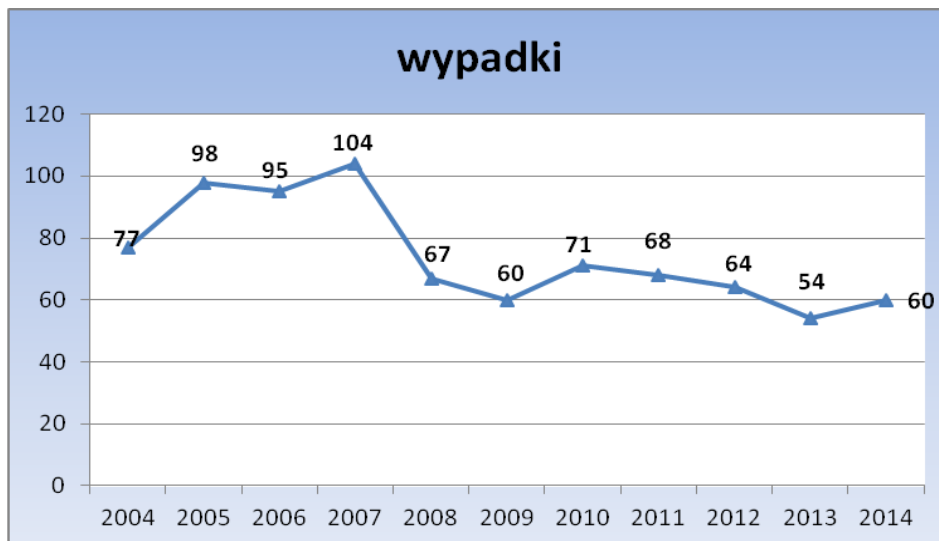
Bezpieczeństwo na drogach powiatu suwalskiego²

Na drogach powiatu suwalskiego (wszystkich kategorii tj. krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) w 2014 r. zaistniało 60 wypadków drogowych - o 6 więcej niż w 2013 roku, zmniejszyła się natomiast liczba kolizji drogowych z 1176 – w 2013 roku do 1098 – w 2014 roku.

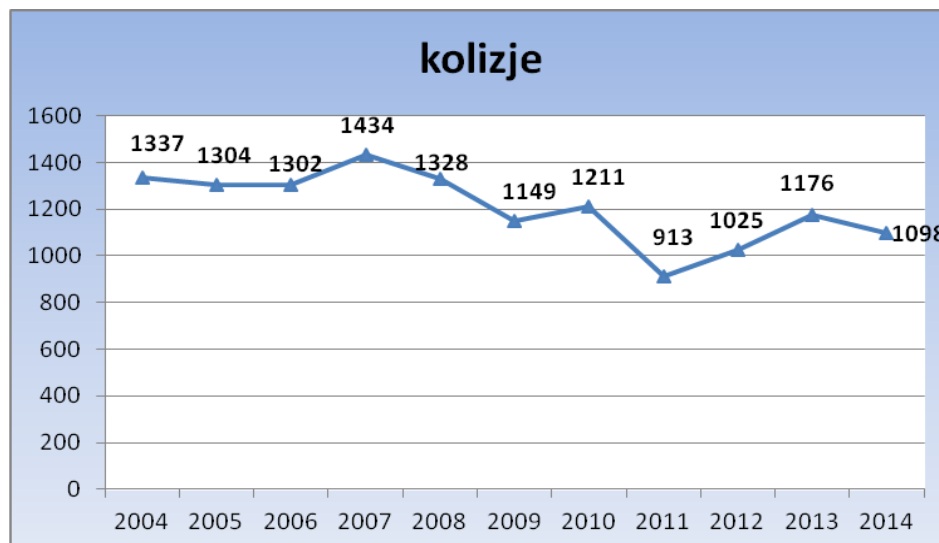
² Roczne sprawozdanie z działalności Komendanta Miejskiego Policji w Suwałkach oraz informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego za 2014 rok.

Liczbę zdarzeń drogowych z ostatnich 11 lat prezentują poniższe wykresy.

Wykres 10 - Wypadki na drogach powiatu suwalskiego

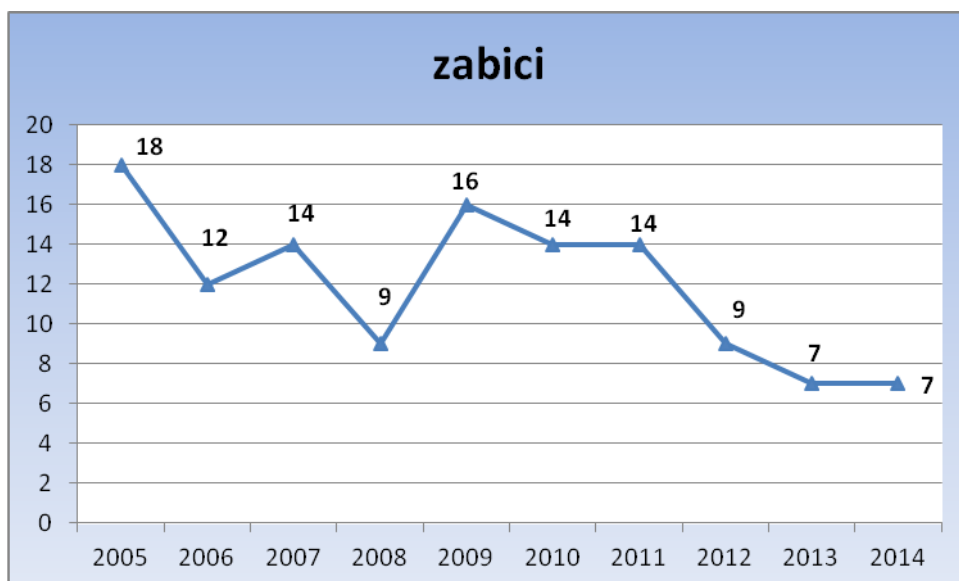

Wykres 11 - Kolizje na drogach powiatu suwalskiego

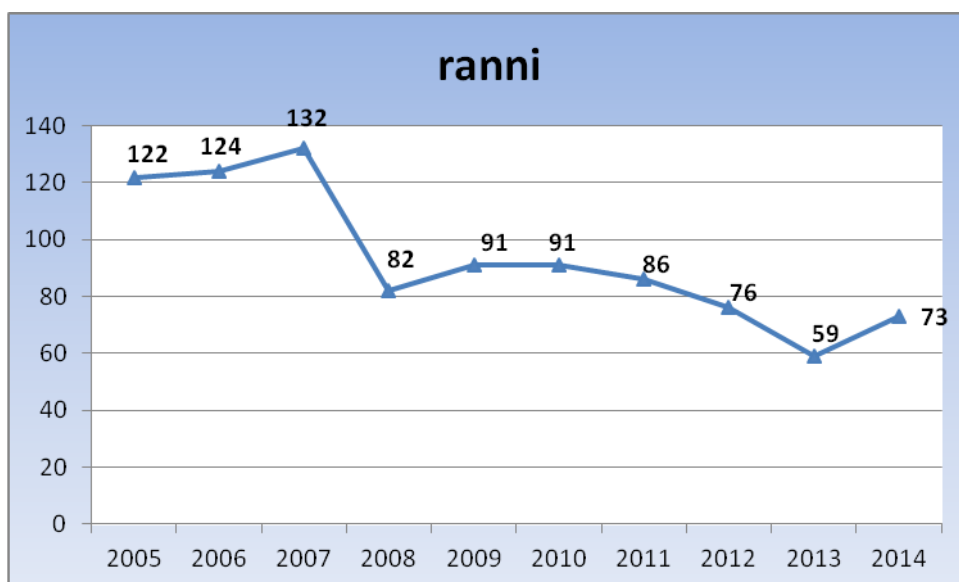

Powyższe wykresy wyraźnie obrazują zmianę utrzymującej się od kilku lat tendencji – zanotowano spadek liczby kolizji drogowych oraz wzrost ilości wypadków. Zwiększenie ilości wypadków drogowych nie skutkowało wzrostem ilości ofiar śmiertelnych (po 7 w roku 2013 i 2014). Odnotowano natomiast wzrost ilości osób rannych (rok 2013 – 59, rok 2014 – 73) Liczbę ofiar zdarzeń drogowych z ostatnich 10 lat zaprezentowano na poniższych wykresach.

Wykres 12 - Liczba zabitych na drogach powiatu suwalskiego

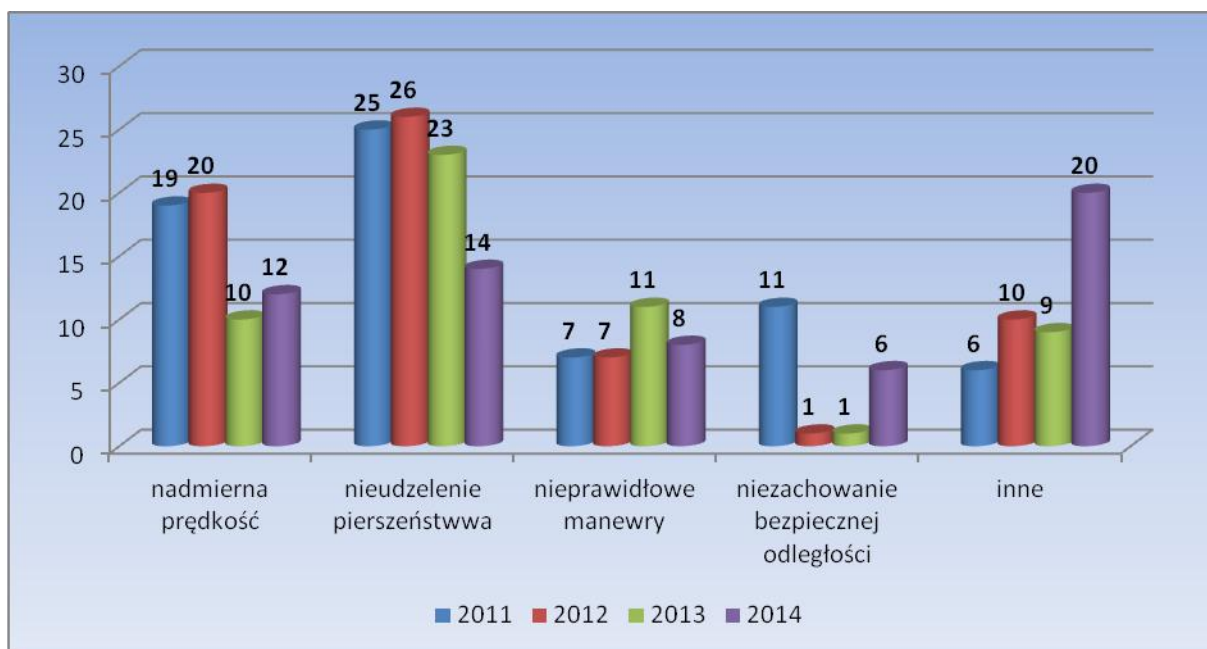

Wykres 13 - Ilość rannych na drogach powiatu suwalskiego

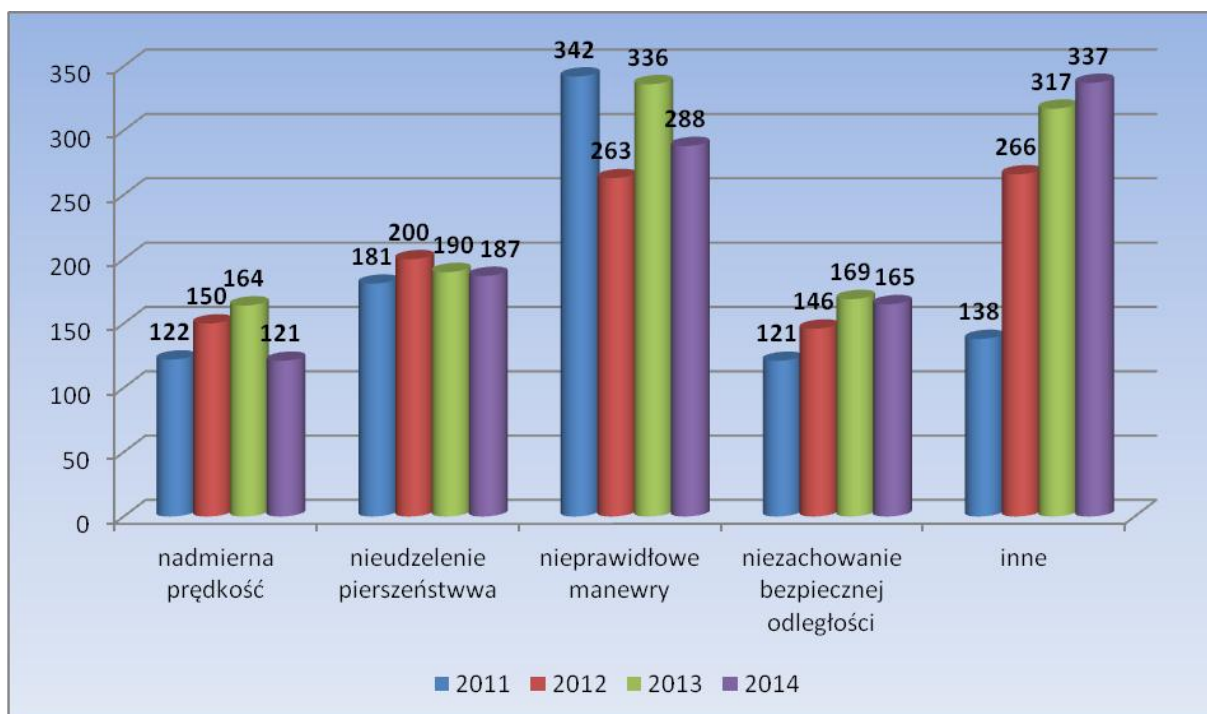
Głównymi przyczynami wypadków drogowych w minionych latach było nieudzielenie pierwszeństwa oraz nadmierna prędkość. Zobrazowanie ważniejszych przyczyn wypadków drogowych przedstawiono poniżej (Wykres nr 14).

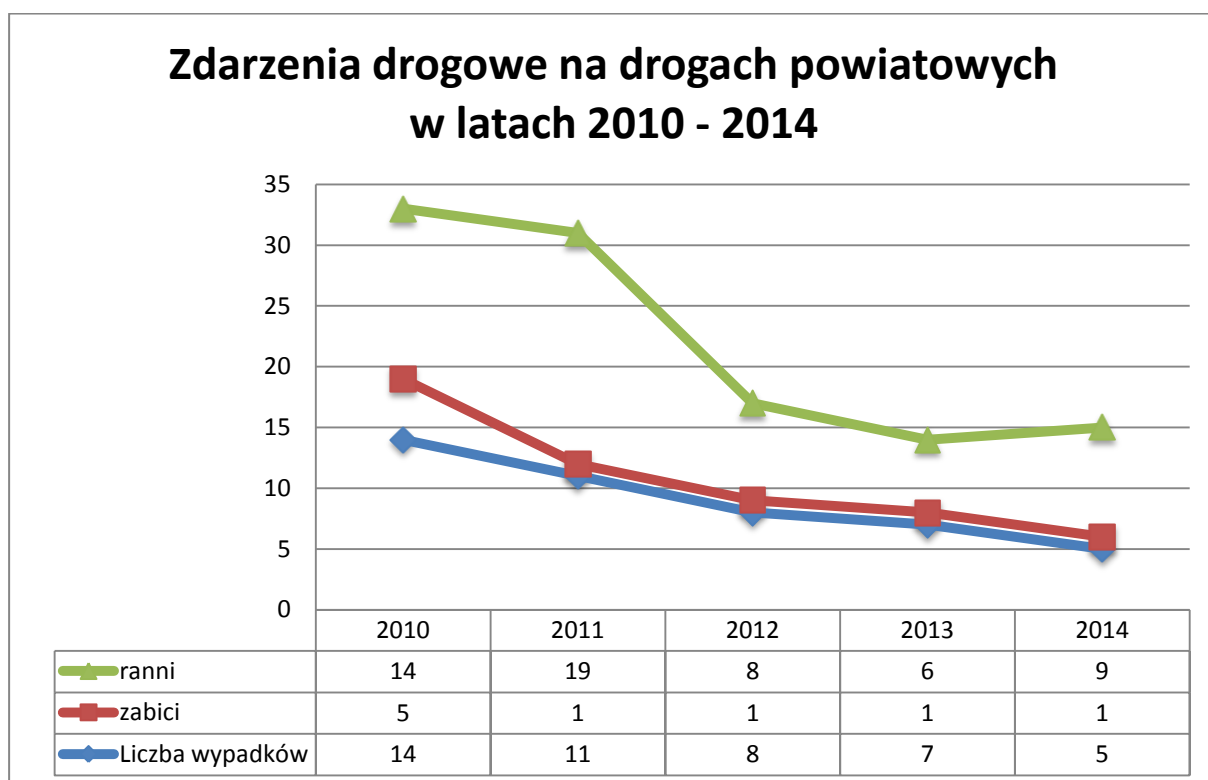
Wykres 14 - Przyczyny wypadków na drogach powiatu suwalskiego

Najczęstszymi przyczynami kolizji są nieprawidłowe manewry, nieprzestrzeżenie pierwszeństwa przejazdu, nadmierna prędkość, niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami. Przyczyny ważniejszych kolizji drogowych przedstawiono na poniższym diagramie (Wykres nr 15).

Wykres 15 - Przyczyny kolizji na drogach powiatu suwalskiego

Priorytety inwestycyjne w zakresie sieci transportowej Powiatu Suwalskiego

Kluczowym kierunkiem dla decyzji o kolejności przebudowanych i remontowanych odcinkach dróg, mostów i przepustów, powinno stać się ich strategiczne znaczenie dla powiatu suwalskiego jak i dla połączeń z innymi powiatami. Wieloletnie plany przebudowy dróg powiatowych powinny priorytetowo uwzględniać drogi będące ciągami przekraczającymi granice powiatów i gmin oraz łączące strategiczne punkty, niezbędne dla rozwoju regionu i poprawy standardu życia mieszkańców. Poprawa stanu technicznego dróg wpłynie korzystnie na rozwój turystyki i dziedzin będących naturalnym potencjałem regionu.

Każda konstrukcja nawierzchni drogi powinna charakteryzować się wymaganą nośnością, trwałością, równością podłużną i poprzeczną, odpornością na powstawanie kolein, właściwościami przeciwpoślizgowymi oraz cechami powierzchniowymi zapewniającymi jej dobrą widzialność w dzień i w nocy.

Powiat Suwalski już na etapie projektowania stara się, aby planowana inwestycja wpisywała się w aktualnie obowiązujące standardy, m. in.:

1. Technologii wykonywania nawierzchni jezdni drogi i chodników,
2. Geometrii korony drogi,
3. Odprowadzenia wody z korony drogi pochodzącej z opadu atmosferycznego,
4. Elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego (oznakowanie pionowe i poziome), które zmierzają do:
 - wzrostu bezpieczeństwa ruchu drogowego,
 - zapewnienia komfortu jazdy (równa i cicha nawierzchnia),
 - poprawy estetyki drogi i przyległego do niej otoczenia (pielęgnacja wysokiej i niskiej zieleni przydrożnej).

Wykaz priorytetowych inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego

Tabela 20 - Wykaz priorytetowych inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego

Lp.	Gmina	Nr drogi	Przebieg	Ocena stanu	Długość drogi	Długość naw. bitumicznej	Długość naw. innej
1	Przerośl	1091B	Przerośl - Prawy Las - granica województwa – Dziadówek	3	12,645	0,43	12,215
2	Przerośl	1093B	od droga 1091B - Blenda	3	2,55	0,83	1,72
3	Przerośl	1098B	Przerośl - Zusenko - Jemieliste	2	9,5	0,55	8,95
4	Przerośl	1100B	Przerośl - Rakówek - Cisówek - granica województwa	3	5,3	4,3	1
5	Przerośl	1101B	Granica województwa - Rakówek	1	1,7	0	1,7
6	Filipów	1102B	od drogi 1104B - do drogi 1103B	1	1,92	0	1,92
7	Filipów	1103B	Czostków - Huta	3	9,17	3,25	5,92
8	Filipów	1104B	Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów	3	11,58	10,23	1,35
9	Filipów	1105B	Garbaś - granica województwa	1	3,55	0	3,55
10	Filipów	1106B	Granica województwa - Garbaś - Mieruniszki	2	6,82	0,141	6,679
11	Filipów	1108B	Mieruniszki - granica województwa (Plewki)	3	2,89	1,27	1,62
12	Filipów	1110B	Garbaś - Szafranki	2	0,9	0,02	0,88
13	Filipów	1111B	Filipów - Olszanka - Chachłuszki - Stara Chmielówka	2	12,84	7,793	5,047
14	Filipów	1112B	od drogi 1111B - Zusno - Stara Dębszczyzna - Jemieliste	3	10,465	5,485	4,98
15	Raczki	1125B	Granica województwa – Wierciochy	3	5,62	3,95	1,67
16	Rutka Tartak	1130B	Rutka Tartak - Poszeszupie - Ejszeryszki	2	12,07	8,55	3,52
17	Jeleniewo	1132B	Błaskowizna - Udziejek - Gulbieniszki	2	10,35	5,388	4,962
18	Szypliszki Rutka Tartak	1136B	Postawełe – Jałowo - Przejma - Dębniak	2	13,085	2,907	10,178
19	RutkaTartak Szypliszki	1137B	Ignatowizna - Kupowo - Majdan - Sadzawki	2	8,67	2,482	6,188

20	Jeleniewo	1140B	Wołownia - Suchodoły	4	3,645	0	3,645
21	Jeleniewo	1141B	Prudziszki - Suchodoły - Węgielnia	3	4,06	1,323	2,737
22	Jeleniewo	1144B	Szeszupka - Podwysokie - Okrągłe	2	5,08	2,24	2,84
23	Suwałki	1146B	Przebród - Wychodne - Zielone Pierwsze - Poddubówek - do drogi 1184B	3	11,15	7,029	4,121
24	Suwałki	1147B	od drogi 653 - Białe - Niemcowizna - Bakaniuk - Józefowo	3	12,93	10,02	2,91
25	Suwałki	1152B	Suwałki - Mała Huta - Stary Folwark	2	8,778	2,078	6,7
26	Suwałki Szypliszki	1154B	Węgielnia - Bilwinowo - Kaletnik	3	7,45	1,112	6,338
27	Szypliszki	1156B	Kaletnik - Adamowizna - Orlinek - Gremzdel	2	4,04	0,54	3,5
28	Suwałki	1157B	Krasnopol - Gremzdel - Jegliniec - Wiatrołuża	2	1,13	0,169	0,961
29	Szypliszki	1160B	Puńsk - Wojciuliszki - Budzisko	2	2,99	0,055	2,935
30	Suwałki	1172B	Wigry - Burdeniszki - do drogi 1171B	3	2,33	2,274	0,056
31	Raczki	1183B	Małe Raczki - Krukówek - do drogi 655	2	5,67	0,286	5,384
32	Raczki	1184B	Żubrynek - Kurianki – Jurzydyka	2	5,78	2,794	2,986
33	Raczki	1185B	Dowspuda – Kurianki	2	7,68	0,409	7,271
34	Raczki	1190B	Raczki - Moczydły – Jankielówka – granica województwa	3	6,345	5,595	0,75
35	Suwałki Szypliszki	1153B	Suwałki (ul. Kolejowa, Północna)- Okuniowiec - Kaletnik - Wiatrołuża - Zaborszki	3	19,468	19,468	
36	Wiżajny RutkaTartak	1129B	Wiżajny - Ejszeryszki - Rutka Tartak	2	12,98	12,98	
37	Filipów Przerośl	1092B	Filipów - Przerośl - granica województwa	3	12,09	12,09	
38	Bakałarzewo Raczki	1120B	Bakałarzewo - Raczki	3	14,425	14,425	
39	Przerośl	1104B	Granica województwa - Supienie - Wólka - Filipów	3	11,58	11,58	
40	Wiżajny Rutka- Tartak Jeleniewo	1127B	Wiżajny - Smolniki - Sidory	3	13,86	13,86	

41	Jeleniewo	1138B	Jeleniewo - Wołownia - Przejma - Becejły	3	13,69	13,69	
42	Przerośl Filipów	1094B	Olszanka - Blenda - Przełomka - Mierkinie - Okliny - Rogoźajny	1	18,07	18,07	
43	Przerośl	1100B	Przerośl - Rakówek - Cisówek - granica województwa	3	5,3	4,3	1
44	Suwałki Jeleniewo	1134B	Suwałki (ul. Szpitalna, Krzywólka, ul. bez nazwy) - Potasznia - Okragłe – Jeleniewo	4	12,61	12,61	
45	Bakałarzewo	1122B	1122B Bakałarzewo – Karasiewo - Konopki	4	6,95	6,95	

Wykaz inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego z przygotowaną dokumentacją techniczną

Tabela 21 - Wykaz inwestycji drogowych Powiatu Suwalskiego z przygotowaną dokumentacją techniczną.

Lp.	Droga do przebudowy	Dł. odcinka przewidzianego do przebudowy (km)	Wartość kosztorysowa zadania (nawierzchnia bitumiczna) ³	Termin ważności decyzji pozwolenia na budowę
1	1138B Jeleniewo – Wołownia – Przejma - Becejły	0,358	920 676	2016
2	1127B Wiżajny – Smolniki - Sidory	2,680	1 649 908	2016
3	1125 Granica województwa - Wierciochy	1,670	668 000	2016
4	1122B Bakałarzewo – Karasiewo - Konopki	0,250	258 000	2017
5	1185B Dowspuda - Kurianki	1,716	933 633	2017
6	1154B Węgielnia – Bilwinowo - Kaletnik	0,888	1 193 329	2017
7	1112B od drogi 1111B Zusno – Stara Dębszczyzna - Jemieliste	3,131	982 764	2018
8	1091B Przerośl – Prawy Las – granica województwa - Dziadówek	2,595	2 519 957	2018
9	1146B Przebród – Wychodne – Zielone Pierwsze – Poddubówek – do drogi 1184B	1,650	638 000	2019

Wykaz priorytetowych inwestycji mostowych Powiatu Suwalskiego

W wyniku analizy stanu technicznego infrastruktury mostowej Powiatu Suwalskiego ustalono, że 76% mostów wymaga poniesienia nakładów na ich remonty i modernizację.

³ Dane zaokrąglone do pełnych złotych.

Wykaz obiektów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22 - Wykaz priorytetowych inwestycji mostowych Powiatu Suwalskiego

Lp.	Nazwa zadania	Szacunkowa wartość w zł.
1.	Przebudowa mostu w m. Chodorki	1 314 000,00 (wartość kosztorysowa)
2.	Przebudowa mostu w m. Czerwony Folwark	900 000,00 (wartość kosztorysowa)
3.	Przebudowa mostu w m. Kurianki II	1 000 000,00
4.	Przebudowa mostu w m. Małe Raczki	600 000,00
5.	Przebudowa mostu w m. Gawrych Ruda	400 000,00
6.	Przebudowa mostu w m. Szafranki	700 000,00
7.	Przebudowa mostu w m. Turtul	400 000,00
8.	Przebudowa mostu w m. Poszeszupie	400 000,00
9.	Przebudowa mostu w m. Potasznia	600 000,00
10.	Przebudowa mostu w m. Sobolewo	1 500 000,00
11.	Przebudowa mostu w m. Maślak	500 000,00
12.	Przebudowa mostu w m. Mieruniszki	200 000,00
13.	Przebudowa mostu w m. Przejma Wielka	300 000,00

Inwestycje mostowe Powiatu Suwalskiego z przygotowaną dokumentacją techniczną.

Tabela 23 - Wykaz inwestycji mostowych z przygotowaną dokumentacją techniczną

Lp.	Most do przebudowy	Wartość kosztorysowa	Termin ważności decyzji
-----	--------------------	----------------------	-------------------------

		zadania (nawierzchnia bitumiczna) ⁴	pozwolenia na budowę
1	Most przez rzekę Czarna Hańcza w m. Czerwony folwark w ciągu drogi powiatowej nr 1171B Ryżówka – Mikołajewo – Maćkowa Ruda w km 1+400	900 000	2018
2	Przebudowa mostu w m. Chodorki	1 314 000	2019

Podsumowanie

61% dróg powiatowych jest w stanie technicznym niezadawalającym i wymaga pilnych prac remontowych. Środki własne Powiatu nie pokrywają potrzeb inwestycyjnych i niezbędne będzie pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych – fundusze europejskie, budżet państwa, współfinansowanie inwestycji z gminami. W przypadku braku środków na realizację zaplanowanych inwestycji, zostaną one przeniesione na lata następne.

Niezadawalający stan dróg powiatowych wynika głównie z ograniczonych środków finansowych na ich remonty i bieżące utrzymanie. Powiat Suwalski, jako spadkobierca infrastruktury, będącej w zarządzie poprzednich administracji dokłada wszelkich starań, aby sukcesywnie modernizować istniejącą infrastrukturę i doprowadzać ją do obowiązujących współcześnie standardów. Zakres koniecznych remontów i modernizacji stale jednak wykracza poza możliwości finansowe Powiatu Suwalskiego, stąd konieczność pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych oraz budowania strategicznych partnerstw z gminami i wspólna realizacja remontów.

Reasumując: decyzje o kolejności przebudowanych i remontowanych odcinków dróg, mostów i przepustów, powinny być podejmowane w oparciu o ich strategiczne znaczenie dla Powiatu Suwalskiego jak również w oparciu o istotność dla połączeń z innymi powiatami. Plany przebudowy sieci dróg powiatowych powinny uwzględniać drogi będące ciągami przekraczającymi granice powiatów i gmin oraz łączące strategiczne punkty, niezbędne dla rozwoju regionu. Poprawa stanu technicznego dróg oddziaływać będzie korzystnie na rozwój turystyki (zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych) i dziedzin gospodarki będących naturalnym potencjałem regionu.

⁴ Dane zaokrąglone do pełnych złotych.

SPIS TABEL:

TABELA 1 - ROZKŁAD TERYTORIALNY GMIN W POWIECIE SUWALSKIM	5
TABELA 2 - ROZKŁAD MIESZKAŃCÓW POWIATU SUWALSKIEGO W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH	7
TABELA 3 - PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2014 R., W POWIECIE SUWALSKIM, Z PODZIAŁEM SEKTORY	17
TABELA 4 - PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2014 R., W GMINACH POWIATU SUWALSKIEGO	17
TABELA 5 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE BAKAŁARZEWO	25
TABELA 6 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE FILIPÓW	25
TABELA 7 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE JELENIEWO	26
TABELA 8 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE PRZEROŚL	26
TABELA 9 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE RACZKI	27
TABELA 10 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE RUTKA TARTAK	27
TABELA 11 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE SUWAŁKI	28
TABELA 12 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE SZYPLISZKI	28
TABELA 13 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE WIŻAJNY	29
TABELA 14 - WYKAZ OBIEKTÓW MOSTOWYCH ADMINISTROWANYCH PRZEZ ZARZĄD DRÓG POWIATOWYCH W SUWAŁKACH	29
TABELA 15 - WYKAZ PRZEPUSTÓW NA TERENIE POWIATU SUWALSKIEGO	30
TABELA 16 - WYDATKI NA INWESTYCJE DROGOWE W LATACH 2010 -2015	32
TABELA 17 - WYDATKI NA OBIEKTY MOSTOWE W LATACH 2010 - 2015	33
TABELA 18 - WYDATKI NA ODNOWIENIE NAWIERZCHNI DRÓG W LATACH 2010 - 2015	33
TABELA 19 - WYDATKI NA BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG W LATACH 2010 – 2015 (NUMERACJA)	33
TABELA 20 - WYKAZ PRIORYTETOWYCH INWESTYCJI DROGOWYCH POWIATU SUWALSKIEGO	38
TABELA 21 - WYKAZ INWESTYCJI DROGOWYCH POWIATU SUWALSKIEGO Z PRZYGOTOWANĄ DOKUMENTACJĄ TECHNICZNĄ.	40
TABELA 22 - WYKAZ PRIORYTETOWYCH INWESTYCJI MOSTOWYCH POWIATU SUWALSKIEGO	41
TABELA 23 - WYKAZ INWESTYCJI MOSTOWYCH Z PRZYGOTOWANĄ DOKUMENTACJĄ TECHNICZNĄ	41

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 - POWIERZCHNIA GMIN (W KM ²) NA OBSZARZE POWIATU SUWALSKIEGO	6
WYKRES 2 - SOŁECTWA W GMINACH POWIATU SUWALSKIEGO	6
WYKRES 3 - LICZBA MIESZKAŃCÓW W POWIECIE SUWALSKIM Z PODZIAŁEM NA GMINY	8
WYKRES 4 - STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW POWIATU SUWALSKIEGO	8
WYKRES 5 - KILOMETRAŻ DRÓG POWIATOWYCH ZE WZGLĘDU NA KATEGORIĘ	19
WYKRES 6 - WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH Z OCENĄ STANU TECHNICZNEGO	20
WYKRES 7 - DROGI POWIATOWE ZE WZGLĘDU NA JAKOŚĆ	22
WYKRES 8 - KILOMETRAŻ DRÓG POWIATOWYCH W GMINACH POWIATU SUWALSKIEGO	24
WYKRES 9 - STAN MOSTÓW POWIATU SUWALSKIEGO	30
WYKRES 10 - WYPADKI NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	34
WYKRES 11 - KOLIZJE NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	34
WYKRES 12 - LICZBA ZABITYCH NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	35
WYKRES 13 - ILOŚĆ RANNYCH NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	35
WYKRES 14 - PRZYCZYNY WYPADKÓW NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	36
WYKRES 15 - PRZYCZYNY KOLIZJI NA DROGACH POWIATU SUWALSKIEGO	36
WYKRES 16 - ZDARZENIA DROGOWE NA DROGACH POWIATOWYCH	37